

НАША ЦЕРКВА- КИЇВСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ

РЕЛІГІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ ЧАСОПISУ "БОРИСТЕН"

Видання благославив патріарх УПЦ КП ФІЛАРЕТ

№ 8 (108), 2012

ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

24 серпня 2012 р. Україна відзначила 21-шу річницю проголошення державної незалежності. З цієї нагоди у столиці відбулася низка святкових заходів, у яких взяв участь Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет.

Зранку Предстоятель Київського Патріархату, якого супроводжували ректор КПБА архієпископ Переяслав-Хмельницький і Бориспільський Епіфаній та секретар Священного Синоду архієпископ Чернігівський і Ніжинський Євстратій, взяв участь в урочистому заході «Єднаймося для України» біля пам'ятника святому рівноапостольному князю Володимирі.

До прибуття керівництва держави Патріарх Філарет поспілкувався з членами Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій, в тому числі з главою УГКЦ верховним архієпископом Святославом Шевчуком та керуючим справами УПЦ (МП) архієпископом Антонієм (Паканичем). Через владика Антонія Святейший Патріарх передав вітання главі УПЦ (МП) митрополиту

Володимиру (Сабодану) з Днем Незалежності та побажання зміцнення здоров'я і довголіття у служінні Церкви.

Також Святейший Владика обмінявся вітаннями з Президентом України Леонідом Кравчуком (1991-1994) та Леонідом Кучмою (1994-2005).

Після прибуття Президент України Віктор Янукович привітався з главами конфесій та особисто запросив Патріарха Філарета стати праворуч, а владіку Антонія стати ліворуч нього на чолі святкової колони.

Біля пам'ятника князю Володимиру Глава держави виголосив промову, в якій неодноразово підкреслив необхідність духовного єднання українців. Після промови та духовного гімну «Боже Великий Єдиний...» відбулося покладання квітів.

Урочистості продовжилися в палаці «Україна», де Президент виступив з доповіддю і вручив нагороди. Державні святкові заходи завершилися концертом.

О 15 годині у Володимирському патріаршому кафедральному соборі відбувся подячний молебень за Україну, який очолив Святейший Патріарх Філарет. Предстоятелю співслужили архієпископи Епіфаній та Євстратій, а також єпископи Васильківський Феодосій, намісник Феодосіївського монастиря, та Вишгородський Агапіт, намісник Михайлівського Золотоверхого монастиря і керуючий справами Київської Патріархії. Ієрархам співслужило духовенство столичних монастирів та парафій.

Перед початком молебну Патріарх Філарет виголосив слово, в якому підкреслив, що незалежність України – це такий самий дар Божий, як манна з неба і вода з каменя, які Бог дав єврейському народу після виходу з єгипетського рабства.

Так і український народ за свої страждання в минулому отримав від Бога дар свободи. Проте нині ми всі проходимо випробування на гідність скористатися цим даром. І особлива відповідальність лежить на християнах, бо якщо ми називаємося християнами, але не живемо за заповідями Господніми і не виконуємо того, що нам належить, то ми гідні лише покарання.

Святейший Патріарх нагадав пригучу про зцілення десяти прокажених, з яких лише самарянин повернувся подякувати за зцілення від смертельної хвороби, адже Богові ми повинні бути вдячні за все. Так і ми нині приносимо подяку Богові за дар свободи та державної незалежності, просимо про мир і злагоду в суспільстві.

Під час молебну Патріарх Філарет підніс особливу молитву за Україну, складену спеціально з нагоди Дня Незалежності. Завершилося урочисте богослужіння загальним співом «Многая літа!» так званим козацьким розпівом.

На фото: Миттєвості свята.

МОЛИТВА ЗА УКРАЇНУ

Боже Великий! Боже Всесильний! Ми, грішні діти Твої, у смиренні серцець наших приходимо до Тебе і схиляємо голови наші. Отче! Прости провини наші та провини батьків, дідів і прадідів наших. Прийми нині, благаємо Тебе, щирю молитву нашу і подяку за безмежне милосердя Твоє до нас. Вислухай наші молитви і прийми благання змучених серцець наших. Благослови нашу Батьківщину Україну, волю та щастя їй дай.

Премилосердний Господи, хто вдається до Тебе з благанням, ласку Твою подай.

Благаємо Тебе, Боже Благий, за братів і сестер наших, що на засланні, у в'язницях, на тяжких роботах караються і мучаться. За вдовиць, за сиріт, за калік і немічних, і за тих, що Твого Милосердя та допомоги Твоїї потребують.

З'єднай нас усіх в єдину велику Христову сім'ю, щоб усі люди, як брати, славили Величне ім'я Твоє завжди – нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

ПАТРІАРШЕ БОГОСЛУЖІННЯ НА СВЯТО ВИНЕСЕННЯ ЧЕСНИХ ДРЕВ ЖИВОТВОРЧОГО ХРЕСТА ГОСПОДНЬОГО

14 серпня 2012 року Свята Православна Церква відзначає одне з найбільших свят – Винесення чесних дерев Животворчого Хреста Господнього. В народі це свято носить назву Медовий Спас. Також цього дня вишановується пам'ять старозавітних мучеників Маккавеїв (166 р. до Р.Х.).

Напередодні Патріарх Філарет у Свято-Володимирському патріаршому кафедральному соборі очолив урочисте Всенічне бдіння, під час якого було винесено Хрест на середину храму для поклоніння.

У день свята Святійший Патріарх, у співслужінні соборного духовенства, відслужив Божественну літургію.

Після прочитання Євангелія Патріарх Філарет виголосив проповідь: «В ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа! Дорогі браття і сестри! Сьогодні ми святкуємо пам'ять свв. мчч. Маккавеїв, матері їхньої Соломонії та учителя їхнього Єлеазара. Ці святі мученики жили за сто п'ятдесят років до Різдва Христового, походили з юдейського народу і нізащо не хотіли зрадити своєї віри, коли язичницький сирійський цар Антиох вимагав, щоб вони поклонилися ідолам. Цар мучив братів на очах їх матері та вчителя, щоб вони зреклись своєї віри і цим врятували своє життя. Але й матір Соломонія, і учитель Єлеазар підбадьорювали їх, щоб вони непохитно трималися віри своїх батьків і не боялися страждання й мук. І всі сім братів Маккавеїв разом з матір'ю і вчителем безстрашно пішли на муки і смерть за свою віру.

Сьогодні свята Церква відзначає й іншу подію – Винесення для поклоніння Чесного і Животворчого Хреста Господнього, на якому страждав і помер Христос Спаситель. Брати Маккавеї страждали, і Христос страждав на Голгофі. Там смерть і тут смерть. Причому Маккавеї невинно страждали за віру, і Христос страждав невинно – страждав і помер за наше спасіння. Якщо святі і навіть Господь страждали і пізнали смерть, то що вже говорити про наші, грішних людей, страждання і смерть. Де причина смерті, – цього великого зла, – коли навколо такой чудовий і прекрасний світ, який створив Бог? Але “Бог смерті не створив і не радіє з загибелі живих”, – каже Премудрий Соломон (Прем. 1, 13). Якщо Господь не створив смерті і не є винним у пов'язаних з нею стражданнях, то звідкіля взялися наші немочі, хвороби та інші види зла, з яких народжується смерть?

Смерть є результатом непослуху Богові, наслідком порушення Божої заповіді, наслідком прабатьківського гріха, що мав місце в Божому раю. Після гріхопадіння Адам і Єва одяглися у шкур'яні ризи. Що це за шкур'яні ризи? Це наше тлінне тіло – тіло, що вже не здатне бачити Бога і безпосередньо спілкуватися з Ним.

Бог не створив смерті. Оскільки Бог створив людину вільною, то Він не міг допустити і появи смерті, бо це було б порушенням природи Його творіння – через позбавлення людини свободи. Премудрість і благість Божа знайшла засіб, яким чином запобігти смерті людини і в той же час зберегти непорушно її свободу. Як Він зробив це? Бог вклав у людську душу совість і підкріпив її заповіддю, попередивши, що після порушення цієї заповіді прийде смерть, тобто не тільки смерть тіла, але насамперед духовна смерть. Бог не наказував прийти смерті, а передбачив, що вона може прийти. Він сказав Адаму і Єві: “Не їжте від дерева, бо в той день, коли з'їсте, помрете” (Див.: Бут. 2, 16-17). Бог попередив перших людей, що так може статись, якщо вони по-

рушать заповідь. Зверніть увагу на те, що тоді Бог сказав не про смерть тіла, а про духовну смерть, бо Адам і Єва не померли в той же день тілом. Вони померли душею.

Але в чому виявляється смерть душі? В тому, що Бог відійшов і залишив людину. Коли Бог, Який є Саме Життя, в той же час є життям усіх, і особливо тих, що живуть духовним життям, присутній в наших душах, тоді неможливо, щоб у той же час була там і смерть. Коли ж Бог покидає душу, настає духовна смерть. Бог залишає душу через гріх. Бачите, смерть не від Бога, а від гріха. Спочатку душа залишає Бога, а тільки потім Бог покидає душу. Так що не Бог, Який створив нас, а ми самі винні в тому, що Він залишає нас. Ми самі народжуємо власну смерть, тому що свідомо виганяємо зі своєї душі Саме Життя. Відмовившись від Бога і послухавши ради диявола, ми поселили у свою душу мертвого духа, який раніше за нас покинув Бога і став винуватцем і нашої смерті. Поки що ми говоримо про смерть душі, яка, коли відходить від Бога, за словами ап. Павла, “живою помирає”.

Життя такої душі гірше за смерть, бо вона стає інертною до будь-якого добра і енергійною на всяке зло. Душа сама проти себе чинить підступи і самовбивчим злом штовхає себе на гірше.

Багато хто з нас звинувачує Адама за те, що він порушив заповідь Божу і став винним і у нашій власній смерті. Адам дійсно порушив заповідь Божу, але і кожен з нас чинить так само, коли не виконує ті ж самі Божі заповіді. Серед цих заповідей є одна дуже важлива, і той, хто виконує цю заповідь, звільняється від покарання за свої гріхи, а разом з тим – і від прабатьківського гріха. Що ж це за заповідь Божа?

Покаяння! Покаяння полягає в тім, щоб ми вже не чинили того, що заборонено Богом і в чому звинувачує нас совість. Бо Сам Бог заради Своєї великої любові до нас зійшов на землю, став людиною, подібною до нас в усьому, крім гріха, взяв на Себе гріхи людства, був розп'ятим на хресті, помер, воскрес із мертвих і дав нам заповідь покаяння. Він сказав: “Покайтесь, наблизилося бо Царство Небесне” (Мф. 4, 17).

Браття і сестри! Нам усім треба каятися у своїх власних гріхах і принести Богові достойні плоди покаяння. Плоди покаяння – це смирення, яке є протилежністю гордині й самовпевненості, плач за свої гріхи, добре серце, що співстраждає людському горю і любить правду, мир душевний і терпіння в скорботах. Якщо будемо виконувати цю заповідь, Господь звільнить нас від духовної смерті. Дух Святий вселиться в нас і очистить нас від усякої скверни.

Крім духовної смерті, як усі ми добре знаємо, існує тілесна смерть. Звідкіля вона бере свій початок? Бог і цієї смерті не створив і не звелів їй бути. Початок смерті – від духовної мертвості диявола, який спокусив людей. А оскільки люди, на відміну від духів, мають тіло, то смерть духовна перейшла і на тіло.

Тілесна смерть, як і всілякі хвороби, є наслідком гріха. Каїн, який носив у своєму тілі духовну мертвість, жив на землі і постійно трявся. Він розірвав зі своїм рідним братом узи любові. В його серці поселилася ненависть, що виникла на ґрунті заздрості й закінчилася вбивством брата. Трясучка Каїна була наслідком його гріха. Про зв'язок хвороби з гріхом неодноразово говорив Господь Ісус Христос. Так, маючи намір зліпити у Капернаумі розслабленого, якого принесли до Нього, сказав: “Держай, чадо! Прощаються тобі гріхи твої!” (Мф. 9, 2). Іншим разом людині, яка лежала біля Овечої купальні в Єрусалимі, після її зцілення Христос сказав: “Ось ти одужав; не гріши більше, щоб з тобою не сталося чого гіршого” (Ін. 5, 14). І ап. Павло, знаючи, що більшість хвороб є наслідком гріховного життя, говорячи про тих, хто не достойно приступає до Святого Причастя, бо вони споживають і п'ють собі на осудження, сказав: “Через це багато з вас немічних і недужих” (1 Кор. 11, 30). Але не всі хвороби, від яких страждають люди, є наслідком гріха. Є і такі люди, що терплять хвороби заради слави Божої, як той чоловік з Євангелія, що народився сліпим, про якого Сам Господь сказав, що ні він не згрішив, ні батьки його. Буває, що через тілесні страждання Господь випробовує віру і вірність людей, як це було з св. Іовом Багатостраждальним.

Таким чином, дорогі браття і сестри, і більшість хвороб, і духовна смерть, і смерть тілесна є наслідками наших гріхів, і винні в цьому ми самі, а не Бог. Бог же заради Своєї любові до нас, щоб визволити нас від гріха і смерті, послав у світ

Свого Єдинородного Сина, Який став людиною, перетерпів всілякі страждання через нашу гріховність, помер на хресті, воскрес силою Свого Божества і таким чином визволив нас від гріха, хвороб і смерті.

Після закінчення богослужіння Святійший Владика осятив квіти і мед, принесені парафіянами Володимирського собору.

Про свято:

Святкування Винесення чесних дрів Животворчого Хреста Господнього. За грецьким часословом 1897 року так пояснюється походження цього свята: «Внаслідок хвороб, що дуже часто бували в серпні, справдана утвердився в Константинополі звичай виносити Чесне Древо Хреста на дороги і вулиці для освячення місць і на відвернення хвороб. Напередодні (13 серпня), вносячи його з царської скарбниці, поклали на Св. Трапезі Великої церкви. Із нинішнього дня і до Успіння Богородиці, звершуючи літні по всьому місту, подавали його потім народу для поклоніння. Це і є винесення Чесного Хреста». 27 серпня хрест знову повертався в царські палати.

Також на цей день припадає свято Всемилоствитого Спасителя та Пресвятої Богородиці (1164). Воно було встановлене в XII столітті з нагоди знамень від образу Спасителя під час битв грецького царя Мануїла (1143-1180) з сарацинами і болгарського князя Андрія Боголюбського (1157-1174) з болгарами в 1164 році.

Цього ж дня Православна Церква вшановує пам'ять семи мчч. Маккавеевих, матері їхньої Соломонії та учителя їхнього Єлеазара (166 р. до Р.Х.). Священна історія оповідає нам, що у 166 р. до Р.Х. жив в Іудеї старець Єлеазар, священик і законник, славний своєю мудрістю і благочестям. Його привели до мучителя і почали примушувати їсти свиняче м'ясо, що було суворо заборонено Богом в Старому Завіті. Але Єлеазар погодився краще померти славною мученицькою смертю за закон Божий, ніж зберегти через його порушення ганебне життя. Під час великих мук, коли від ран священик Божий вже наближався до смерті, він, застогнавши, сказав: «Господу, що має досконале знання, відомо, що я, маючи можливість позбавитися від смерті, приймаю жорстокі страждання і охоче терплю їх через страх перед Богом». Були схоплені і сім учнів святого Єлеазара, брати Маккавеї: Авим, Антонін, Гурій, Єлеазар, Євсевон, Алим і Маркел, і з ними їх мати Соломонія. Їх привели до беззаконного царя і також почали примушувати їсти недозволену їжу. Тоді один з них, відповідаючи за всіх, сказав: «Ми готові краще померти, ніж пору-

шити закони». Цар наказав відрізати йому язика, здерти з тіла шкіру і відсікти руки і ноги на очах в інших братів і матері. Позбавленого всіх членів, але ще дихаючого юнака кинули на величезну розпечену сковороду. Коли помер перший, вивели на наругу другого, і він прийняв муку таким же чином. Вже на останньому подиху він сказав: «Ти, мучитель, позбавляєш нас справжнього життя, але Цар світу воскресить нас, померлих за Його закони, для життя вічного». Коли мучили третього і хотіли йому відрізати язика, він негайно виставив його, безстрашно протягнувши і руки, і мужньо сказав: «Від Бога я отримав їх, і за закони Його не шкодую їх, і від Нього сподіваюся знову отримати їх». Навіть мучителі були здивовані такою мужністю юнака. Потім славному мученицькому кончину прийняли ще троє братів Маккавеїв. Сьомому ж, наймолодшому, мати їх свята Соломонія сказала: «Благаю тебе, дитя моє, подивися на небо і землю і пізнай, що все створив Бог з нічого і що так був створений і рід людський. Не страшися цього вбивці, але будь гідним братів твоїх і прийми смерть, щоб я по милості Божій знову придбала тебе з братами твоїми». Після синів померла і мати, радісно дякуючи Богові за те, що вона сама і діти поклали душі за закон Господа Вседержителя.

Також нагадуємо всім нашим читачам, що з 14 серпня починається Успенський піст. Він триватиме два тижні і завершиться святом Успіння Пресвятої Богородиці.

• 3 ЖИТТЯ УПЦ КП

30 серпня 2012 р. відбулося відзначення 10-ліття видання журналу «Кореспондент» - одного з найбільш відомих та впливових громадсько-політичних тижневиків України. На запрошення редакції в урочистостях взяв участь Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет, якого супроводжував голова Інформаційного управління архієпископ Євстратій.

Щороку «Кореспондент» оприлюднює рейтинг «Топ-100», в якому представлено сто найбільш впливових осіб року. Незмінно протягом всіх 10 років Предстоятель Київського Патріархату входить до цього числа.

Під час святкування відбулося відзначення «людей десятиліття» - осіб, які на думку «Кореспонденту» найбільше впливали на життя країни протягом останніх років. Серед інших таку нагороду отримав і Святійший Патріарх Філарет - за працю з об'єднання Українського православ'я.

Прес-центр Київської Патріархії

29 серпня 2012 р. у своїй резиденції Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет прийняв пана Джеймса Костянтина Темертея - відомого канадського бізнесмена, мецената і громадського діяча українського походження, співзасновника та керівника ініціативи «Українсько-єврейська зустріч». Також у зустрічі брали участь директор Українсько-канадської торгової палати пан Роман Савицький, секретар Священного Синоду УПЦ Київського Патріархату архієпископ Чернігівський і Ніжинський Євстратій та референт-перекладач Мирослава Лузіна.

Під час зустрічі її учасники обговорили підсумки організованого навесні цього року паном Темертеєм та «Українсько-єврейською зустріччю» візиту делегації

Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій до Канади і США, відзначивши її важливість та плідність.

Також розмова йшла про подальший розвиток контактів між українством на Батьківщині та в діаспорі, міжконфесійну та міжцерковну співпрацю, в тому числі між православними й греко-католиками. Патріарх підтримав думку пана Темертея, що у контексті українсько-єврейського діалогу використання у постановці різдвяних вертепів гротескно-образливого образу «жида» є недоречним.

На завершення учасники зустрічі накреслили подальші плани співпраці та обмінялися пам'ятними подарунками.

Прес-центр Київської Патріархії

НА ЦЕРКОВНОМУ ПЕРЕХРЕСТІ: час грає на користь самостійності української церкви

Два десятиліття своєї незалежності Україна прожила з розділеним православ'ям. Розлам чітко помітний навіть у ювілеях: цими днями Українська православна церква Московського патріархату відзначає 20-ту річницю проведення Харківського архієрейського собору, на якому було обрано предстоятелем митрополита Володимира (Сабодана), а Українська православна церква Київського патріархату – святкує ту саму річницю, проте власного створення, коли об'єдналися частина УПЦ на чолі з тодішнім митрополитом Філаретом і УАПЦ.

Важливо, що при цьому протягом 20 років у самому суспільстві існував запит на єдність, а численні соціологічні опитування незмінно фіксували підтримку ідеї створення єдиної помісної Української православної церкви. А це, у свою чергу, змушувало всіх чотирьох президентів – Кравчука, Кучму, Ющенка та Януковича – визначатися у своєму ставленні до цього питання.

Україна свого часу пережила невдалу спробу держави протистояти поділу УПЦ за Леоніда Кравчука, трансформацію релігійних підходів у Леоніда Кучми (від односторонньої підтримки УПЦ МП до вирівнювання відносин із іншими церквами), штурмування, забарвлене політичною експлуатацією для власних цілей, ідеї єдиної помісної Української православної церкви часів Віктора Ющенка. А тепер – неприхований протекціонізм влади однієї конфесії.

Нинішній стан справ у вітчизняному православ'ї такий, що ми маємо помісну, але не визнану вселенським православ'ям УПЦ Київського патріархату, визнану, але не помісну УПЦ Московського патріархату та конфесію з давнім патріотичним брэндом, але суто регіональну і маловпливову – УАПЦ. Як неодноразово зазначалося у ЗМІ, громадяни України найбільше підтримують УПЦ КП, але при цьому храмів і парафій більше в УПЦ МП. За різними соціологічними даними, вірними Київського патріархату називають себе майже 15 млн громадян, водночас прихильниками УПЦ МП визнають себе лише 9 млн.

Без сумніву, за останні п'ять років найбільш значні та глибокі зміни сталися в середовищі Української православної церкви Московського патріархату. Там з'явилася та утвердилася група архієреїв, духовенства та вірян, які сформувався як особистості вже за часів незалежності України. Тому вони не страждають на церковний шовінізм, не мають тягаря радянського минулого (з обов'язковою підконтрольністю спецслужбам, владі, залежності від Москви) та підтримують ідею налагодження діалогу з УПЦ КП і УАПЦ, розуміючи, що не може більша частина країни перебувати за бортом «канонічного спільнота». Лідером цієї прогресивної патріотичної частини є найближчий помічник глави УПЦ МП архієпископ Олександр (Драбинко), який розпочав україноцентричний діалог, налагодивши широкі контакти з представниками вселенського православ'я, а тому потрапив у традиційну в таких випадках немилість Московського патріархату. У Білокам'яні, як завжди, хочуть бачити Українську церкву не лише низькопоклонно-васальною, а й примітивно-периферійною.

Важливо, що за налагодження діалогу з братами по українському православ'ю виступає і митрополит Володимир (Сабодан). В останній доповіді якого, присвяченій 20-річчю так званого Харківського єпископського собору УПЦ, зазначено: «Сама по собі ідея автокефалії будь-якої помісної церкви не несе в собі нічого негативного. Автокефалія – це лише спосіб організації церковного життя. Надання автокефалії тій чи іншій помісній церкві є свідченням її спроможності до самостійного буття». Це, по суті, перегук із рішеннями собору від 1–3 листопада 1991 року, тоді ще єдиної УПЦ, який провів митрополит Філарет (Денисенко). Він весь побудований у контексті «пошуку шляхів до подолання трагічних розділень». Враховуючи

одержимість Патріарха Московського Кірілла (Гундяєва) утопічною та цілком політичною ідеєю «Русского міра», це досить мужня та принципова заява Київського митрополита.

Патріарх Філарет та предстоятель УПЦ МП митрополит Володимир. Шлях до порозуміння неминучий.

Певна річ, така зміна курсу в УПЦ МП, спрямована на пошук компромісів заради церковної єдності (в дусі християнської братньої любові), не припала до душі промосковській партії в УПЦ МП, зорієнтованій на повну залежність від Московського Патріарха (її лідерами є митрополити: Одеський – Агафангел (Саввін) і Донецький – Іларіон (Шукало). Це мало не призвело до зміщення предстоятеля УПЦ МП митрополита Володимира (Сабодана). Боротьба за владу вихлюпнулася в ЗМІ. З благословення Москви та за підтримки донецького бізнесмена Нусенкіса проти митрополита Володимира та його найбільшого оточення провели цілеспрямовану кампанію з дискредитації. Метою цих кроків була остаточна зміна влади в УПЦ МП.

Наприкінці минулого року під приводом погіршення стану здоров'я предстоятеля УПЦ Московського патріархату в церкві мало не стався переворот. Порушуючи церковні канони, статут УПЦ і навіть елементарні норми людської моралі, владу спробував захопити одіозний митрополит Агафангел (Саввін), який проголосив себе приживому главі «первенствующому», що, у свою чергу, мало не спричинило новітнього розколу церкви. Тодішній путч «чорних митрополитів» провалився завдяки величезному авторитету митрополита Володимира в середовищі УПЦ МП та світовому православ'ю, негативній реакції української громадськості та мас-медіа й навіть, хоч як це дивно,

позиції УПЦ КП, адже Патріарх Філарет неодноразово публічно висловлювався на підтримку свого давнього опонента – митрополита Володимира.

Тому нині, коли митрополитам Агафангелу (Саввіну) та Іларіону (Шукало) не вдалося рейдерськи захопити предствительське крісло, значну адміністративну владу в УПЦ МП дістав ректор Київської духовної академії та семінарії, керуючий справами Київської митрополії, перший вікарій митрополита, досить виажений архієпископ Антоній (Поканіч). За свідченням експертів, саме він може претендувати на роль наступника митрополита Володимира.

Київський патріархат до свого 20-річчя дійшов у стані більшої монолітності, ніж дві інші православні церкви. І для цього є об'єктивні причини. По-перше, в середовищі цієї церкви немає внутрішніх ідеологічних протиріч – єпископат, духовенство та віряни зорієнтовані на патріотичні проукраїнські цінності. По-друге, УПЦ КП не перебуває під таким значним тиском з боку Москви, як УПЦ МП, де, попри задекларований статус незалежності у самоуправлінні, багато вічок тягнуться до Москви. Крім того, Київський патріархат має енергійного, вольового, досвідченого духовного лідера – Патріарха Філарета (Денисенка). Якщо і спалахують в УПЦ КП сутички (як ось нещодавно із архієпископом Тернопільським Іовом), то вони ґрунтуються на особистісному факторі та не призводять до значних змін. Прикметно, що навіть попри те, що нинішня влада дискримінувала УПЦ КП, ця церква продовжує розвиватися. Недаремно Патріарх Філарет каже, що час і незалежність України працюють на Київський патріархат, адже у незалежній державі обов'язково має бути самостійна помісна православна церква.

Натомість Українська автокефальна православна церква за своєю структурою є радше регіональним релігійним угрупованням, аніж дисципліновано-єрархічною структурою. Адже парафії УАПЦ (реально десь близько 500–600) зосереджені в Галичині та не мають чіткого центру підпорядкування. Перманентні конфлікти між митрополитами Львівським Макарієм (Мелетичем) і Івано-Франківським Андрієм (Абрамчуком), у єпархіях яких зосереджена найбільша кількість громад, з одного боку, та главою УАПЦ митрополитом Мефодієм (Кудряковим) – з іншого, гасяться лише тим, що єпархії, а то й парафії у цій конфесії живуть цілком автономним життям.

За таких умов в українському православ'ї на порядок денний виходить два завдання. По-перше, об'єднання УПЦ Київського патріархату з УАПЦ, а по-друге, налагодження справжнього діалогу між УПЦ Московського патріархату та УПЦ Київського патріархату.

У першому випадку об'єднання двох національних українських православних церков нічого не перешкоджає. Крім, звісно, амбіцій владик із УАПЦ. Ситуацію ускладнює і те, що значна частина єпископату УАПЦ – це вихідці з УПЦ КП, а по-друге, причини не змогли там реалізувати свої пастирські амбіції. Також цей процес гальмує і Російська православна церква, яка робить усе, щоб не допустити такого об'єднання. Москві вигідно мати під рукою маловпливову УАПЦ як протизагугу Київському патріархату.

Щодо перспектив налагодження діалогу з прогресивною, киевоцентричною частиною в УПЦ МП, то все залежатиме від того, як зможе утвердитись теперішня лінія, яку проводить митрополит Володимир зі своїми послідовниками. Так чи інакше, однак весь розвиток релігійного життя за 20 років довів, що з часом, попри протидію зовнішніх чинників, об'єднавчі тенденції лише посилюватимуться. Єдності українського православ'я прагнуть віряни та все суспільство. А тому лідерам трьох православних конфесій неминуче доведеться й надалі шукати для цього організаційні та канонічні можливості.

Юрій ДОРОШЕНКО, (м. Київ)

СВЯТІЙШИЙ ПАТРИАРХ ФІЛАРЕТ: «Мораль для суспільства відіграє більш важливу роль, ніж навіть економіка»

Питання про створення єдиної Помісної церкви в Україні якось відійшло на другий план. Чи залишається воно як і раніше актуальним, або ж сьогодні головне питання про автокефалію Української православної церкви?

Помісна церква і автокефальна – це одне й те саме. Бо автокефальна церква не може бути не помісною, а помісна – не може бути не автокефальною. Тобто, помісна церква і автокефальна церква – це поняття тотожні.

Сьогодні актуальним залишається створення Єдиної Помісної Православної Церкви. Помісна автокефальна церква – це Київський патріархат, але українське православ'я розділене на Київський і Московський патріархати. Перед нами стоїть завдання об'єднати все православ'я в одну Церкву, в Церкву помісну, автокефальну. А прагнення Москви – теж об'єднати все православ'я, але так, щоб підпорядкувати все його собі. Тобто, щоб в Україні не було помісної церкви, не було автокефальної церкви, а була лише московська церква, російська. Тому патріарх Кирил і приїздить так часто до України, щоб, по-перше, позбавити Українську православну церкву Московського патріархату самостійності і незалежності в управлінні, а з другого боку, – як він говорить, – ліквідувати розкол, а це значить об'єднатися з цією церквою і підпорядкувати її Москві. Це, на його думку, означає ліквідацію розколу.

Тому наша мета співпадає: об'єднати православ'я в одну церкву, а розходимося, ми в тому, що ми хочемо мати свою українську церкву, а він хоче мати тут російську церкву, хоча і може погодитися на те, щоб ця російська церква називалася українською – для обману.

Могли б Ви назвати церковні проекти соціально-культурного значення, крім будівництва храмів, які були реалізовані в Україні за останні 10-20 років? Що, на Ваш погляд, заслуговує на особливу увагу, чим можна пишатися?

Соціальні служіння притаманні Православній церкві з початку її заснування, бо коли апостоли засновували церкви, то вони турбувалися про допомогу бідним церквам, бідним людям. І протягом всієї історії церква займалася цим, і якщо ми почитаємо проповіді святих отців, особливо святих Іоана Золотоуста, то він багато уваги приділяє якраз допомозі бідним, тобто соціальному служінню.

Церква і в Україні займалася соціальним служінням з самого початку свого заснування. При монастирях були училища, там займалися просвітництвом, крім того, при них були лікарні, були будинки для подорожніх, де могли зупинятися і паломники, і люди, що подорожували. Але, коли прийшла радянська влада, вона відібрала соціальне служіння у

церкви і залишила їй тільки богослужіння й проповідь, та й то проповідь обмежену місцем – самим храмом.

Тепер, коли ми маємо свою незалежну державу і церква має свободу, то соціальне служіння відроджується. В чому воно полягає? По-перше, у нас є будинки, де живуть інваліди, діти-сироти. Таких будинків є в Донецькій області, Тельманівському районі. Крім того, в багатьох областях, при багатьох храмах у нас є їдальні, куди бідні люди можуть приходити харчуватися. І в Києві є такі будинки. Крім того, церква опікується сиротинськими будинками. Наприклад, у Бучі є такий будинок для дітей-сиріт, і церква там несе своє служіння.

Але треба сказати, що церква ще недостатньо займається соціальним служінням. Чому? А тому що, по-перше, ця місія церкви лише відроджується після закінчення заборони, і, по-друге, – церква зараз більше займається будівництвом храмів. І коштів на соціальне служіння вже не вистачає в тій мірі, як це потрібно. І саме тому ми не задоволені розвитком соціального служіння, ми хочемо, щоб церква займалася таким служінням більш активно, але це потребує коштів.

Глобальна криза – це новий шанс чи виклик для світових релігій? Як вплинула криза на Християнські церкви і паству?

Звичайно фінансова криза вплинула. Вона вплинула на всіх, хто має відношення до грошей. Оскільки Церква теж користується грошима, то, звичайно, ця фінансова криза торкнулася і Церкви.

Це проявляється в тому, що, по-перше, віруючі вносять менше пожертв на храми – вони не мають надлишків грошей. Крім того, наші благодійники, які допомагають будувати храми, теж скоротили свої пожертви. Тому ця фінансова криза торкнулася і Церкви.

Наскільки українські християнські конфесії беруть участь у світових богословських суперечках і теологічних дискусіях, які обговорюють шляхи покращення якості життя людей, зокрема виходу з глобальної економічної кризи?

Оскільки Церква не є установою, яка займається підприємницькою діяльністю, вона в цих процесах прямої участі не бере, це її безпосередньо не стосується. Нас стосуються окремі питання, пов'язані з фінансами, а вже як виходити із кризи – це уже завдання держав, урядів, бізнесменів, підприємців – саме вони повинні займатися цією справою, а Церква цими питаннями не займається, це не є її місією.

Церква займається економічними питаннями в процесі своєї діяльності, в спілкуванні, в становленні добрих стосунків між церквами, але, перш за все, вона займається питаннями моралі, духовності. І от ці питання моралі, духовності, віри – це є предметом обговорення різних церков і православних, і католицьких, і протестантських.

Також різні церкви присутні при таких установах як Євросоюз, Європарламент. Там є представники церков. Але, на превеликий жаль, церкви України там не представлені. Ми нещодавно, в квітні, хотіли поїхати до Брюсселю, щоб підняти питання про представництво Всеукраїнської ради церков при Європейському Союзі. Тоді перешкодило нам те, що в цей день Президент призначив нам офіційну зустріч.

Але у нас є намір бути представленими при Євросоюзі. Для Європи має важливе значення рівень морального стану суспільства, тому що зараз йде деградація і віддалення суспільства від загальнолюдських цінностей. І церква хотіла б вплинути на тих, хто приймає рішення з цих питань, і ми хотіли б мати таке представництво. А так наша церква, Київський патріархат намагається спілкуватися із іншими церквами, хоча треба сказати, що Московська патріархія нам ставить перешкоди на цьому шляху. Намагається нас ізолювати від спілкування з іншими, не тільки з православними, але й взагалі християнськими церквами.

Чому голос українських християн практично не чути в глобальному діалозі культур і цивілізацій? Що потрібно для того, щоб змінити цю ситуацію?

Українська громадськість, я маю на увазі громадські організації, – вони тісно співпрацюють з церквами. Наприклад, була створена комісія при українському уряді, яка займалася питаннями моралі. Її тепер хочуть скасувати. Ми проти цього, тому що мораль для суспільства відіграє більш важливу роль, ніж навіть економіка, тому що стан економіки залежить від моралі, від духовного стану людей. Тобто, від справедливості, від законослужності, від любові до ближнього. Це загальнолюдські цінності, які є основою розвитку і самої економіки. Бо якщо економіка ґрунтується на несправедливих законах, на несправедливості, то економіка служить не народу, а збагаченню окремих людей. А для того, щоб цього не було, потрібна співпраця Церкви і громадських організацій, і інших інституцій країни, в тому числі і співпраця з державою, тому що держава теж потребує моральної підтримки Церкви.

За матеріалами Інтернет – ресурсу Діалог.ua

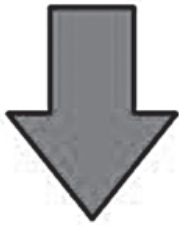
• І ЗНОВУ ПРО МОВУ

МОВИ НЕ ПРОДАЮТЬ

УКРАЇНСЬКА МОВА

ВРЯТУЙ СВОЮ МОВУ!

ЗАХИСТИ

БО ВОНИ ЇЇ ХОЧУТЬ
СТЕРТИ**РОЗКАЖИ ДРУЗЬЯМ!
РАЗОМ МИ СИЛА!**

Декому здається, що два підписи під антиконституційним законом про мови ставлять крапку. Але підписи Литвина і Януковича для народу важать не більше, ніж важить їхня честь. Згадаймо, що вони ховалися від людського ока і розуміли, що поставити підпис під документом національної ганьби, то поставити на собі крапку.

Однак у нас багатьом здається, що після останньої крапки можна далі продовжувати каламутити воду.

Чоловік, публічно викритий на брехні, має публічно вибачитись і назавжди зійти з політичної сцени. У нас такий стає міністром науки і освіти.

Чоловік, викритий на фальсифікації виборів очолює юридичну академію. Чоловік, засвічений у найтемніших гріхах, виховує монахів...

Мимоволі напрошується думка, що за усім цим стоїть сатана, мета якого — дискредитувати Божий світ. Але ж має протистояти йому хтось, щоб рятувати Божий світ!

Цілий рік ми жили під знаком Євро-12. Україна запросила гостей, щоб показати чесну гру за правилами. Не тільки на футбольному полі дотримуватися правил гри... Адже, є у нас люди, які можуть і чесно працювати, і хліб вирощувати.

Але тільки закінчились міжнародні ігри, як з трибуни парламенту плюнули українському народові в обличчя.

Хто ж це зробив? Правляча в державі партія!

Чийми ж руками вчинено посягання на мову, закріплену Конституцією, як державна?

Як тут утриматися від прислів'я: дураку закон не писан.

Але ж дурак у нас усім відає і усім відомий безсоромністю, що на ньому мітки ніде ставити. І уся правляча пар-

тія одностайно його підтримує і криком, і кулаками, і підкупом.

Я не думаю, що авторів, які образили цілу націю, можна чимось образити. Вони поза мораллю і поза грою. Можна хіба дивуватися, яка то сила підпирає черву, що намірилися підточити віковичну гору — мову великого народу.

А вони насипають проти віковичної гори свої гори словоблуддя і ненависництва, що називалося раніше «класовою боротьбою».

Тільки вчитайтеся в інформаційний бюлетень партії регіонів міста Одеси, де української мови практично не чути — навіть на рівні гетто.

«Мы устали жить в языковом гетто».

«Одесситы, поможем партии регионов решить языковую проблему — раз и навсегда!..»

«Оставляйте подписи в защиту родного языка».

«Мы, регионалы, пойдем до конца».

Навіть комуністи такою агресивною кримінальною мовою не говорили!

Настирливі в русифікації України, вони не доходили до того, щоб кричати накладом 200 тисяч екземплярів: «Русскому языку — да, националистам — нет!»

Оскільки в Одесі неможливо розшукати тих українських націоналістів, то ж залишається шукати їх у 10 статті Конституції України, яка захищає українську мову в Україні.

Які гори цинічної брехні! Яка типова для кримінальних зон ненависть до українського слова!

Так не говорять і ніколи не говорили одесити. Одеський мовний діалект — то давно витворена мовна стихія. Але того ненависницького духу нема і ніколи не було в тому краї.

Тут пахне параноїдальним шовінізмом агентів «русского мира», яких обходить десятою дорогою нормаль-

на людина. Але схоже на те, що нормальних людей меншає, безкультурне міщанство потягнулося до маркових, а байдужі перечікують лиху годину. І той шовінізм на повен голос заговорив від імені партії, яка представляє українську державу перед світом!

У нас нині нема трибуни для порядних людей, які могли б задавати тон толерантності і культури людських взаємин. Чомусь порядні люди не збираються разом, хоча б для того, щоб називати своїм іменем прояви отруйного насильства і деструктивної адміністративної пересічності.

Ми знаємо, що суспільство несе в собі за давнину хворобу століття брехні. Ніхто не приховує, що україноненависництво підтримується «за російські гроші», бо нині нема охочих безплатно підіймати шовіністичну вакханалію просто ні з того, ні з сього.

А от щось не чути про фінансування миротворців, цілителів чи просто людей культури.

Культура об'єднує, розставляє правильні акценти і не приймає напівосвічених людей, які використовують термінологію європейських законів виключно для закріплення досягнень насильної русифікації України.

Інкони в газетах з'являються виступи росіян в обороні української державної мови, і ми схильні це акцентувати. Насправді, культурні люди мають схожі моральні принципи, а порядність людська — вона людська, понаднаціональна.

В тім то й справа, що наступ на українство в Україні є проблемою моральною. Люди виступають в обороні зневаженої гідності народу. Це ж нечуване явище, щоб українська молодь голодівкою протестувала проти національної зневаги з боку «української держави» і з боку шовіністичного хамства, що стало ідеологією партії регіонів.

Що у них іде від малокультурності, що від «російських грошей», що від імперських рабських комплексів, що від моральної недорозвиненості — над цим мали б попрацювати соціальні психологи.

Але поки що треба вголос називати речі своїми іменами і нагадувати народні прислів'я:

Брехнею світ пройде, та назад не вернешся.

Хто краде сам у себе — найгірший злодій.

Гірко живеться тому, хто живе всюди.

Місяцеві не шкодить, що на нього собака висе.

Свиню не відучиш рити.

До тих правд, які треба сказати вголос про ворогування Росії з усіма сусідами і психологічна та інша війна народів, що здобули незалежність від

неї. Кремлівський вождь нині і не приховує цього. Це дуже дивна війна, коли зважити, що сам він сидить на пороховій бочці. Минули ті часи, коли розчерком пера можна було кидати мільйони на війну, в концлагері і на маніякальні новобудови.

Нині треба цінувати працездатну людину і створювати для неї моральний клімат. На пороховій бочці уже не випадає приспівувати:

«Анчар, как грозный часовой,
Стоит один во всей вселенной».

Але кримінальна шпана завжди обоювала авторитет пахана. Вона живе негативними емоціями і мріє про рабів, що годують «маліну». А якщо її ще підкинути гру в політику, то Колісниченко вже може їх очолити як «правозащитное движение — русскоязычная Украина».

Для психіатра тут цілий заплутаний клубок, і то у кожному слові! Але гроші дають тільки на «движение», навіть коли то «движение» сліпих зі сліпим поводарем.

Оскільки їм Табачник сказав, що незалежність України випадково упала з неба, то вони вирішили, що вона впала їм у руки, доказом чого є те, що вони тепер депутати.

Для журналістів тема особливо розслідування: ким були ті герої в той час, коли незалежність падала з неба?

Але головна робота все ж таки для психіатра, хоча, як показує лагерний досвід, багато з тих, що оформляються депутатами і «правозащитниками русскоязычных», просто «дуру гонять». Насправді, вони практично здорові і, коли притиснуть обставини, здатні заробляти собі на хліб, як усі «лохи».

Хто знає кримінальну психологію, той зрозуміє їхнє прагнення обійти закон і «украсти і загнати» щось таке велике, від чого всі ахнуть. Лайка «в Бога і душу» — у них не випадкова. Вони люблять найвищі ставки.

Їхня гра на українську мову — гра на випробування нервів. Можна було б грати і на планету Марс, тільки під це не дадуть грошей.

Але існування кримінальної політичної сили є фактом, гра на випробування нервів також є фактом, і то надовго. Нині, як ніколи потрібна мобілізація моральних сил українського народу. Всі найвищі цінності під загрозою. І то навіть не тому, що нинішня влада хоче їх знищити. Справа в тому, що і для регіоналів, і для комуністів духовні і моральні цінності не є високими цінностями. «Не розсипай перли перед свинями» — це Євангельське застереження сюди підходить.

Згадаймо, що в кримінальній зоні людина, особливо інтелігентна, нікого не цікавила, якщо на ній не було добро-

го одягу, який можна було здерти і програти в карти. Згадаймо, що большевики продавали за кордон награбовані картини і церковні скарби просто, щоб за ті гроші утримувати свою агентуру для поширення комуністичних ідей із «русского мира».

Вони нищили і нищать вищі цінності в силу свого утробного матеріалізму. Вони просто розмінюють їх на щось корисне і споживне для даного моменту. Ви йому говорите про святину, про спадок предків, про національний скарб, про моральні цінності, а він перечікує, коли ви скінчите свою «пусту розмову».

І християнські, і національні цінності для комуніста чи екс-комуніста — то чужа мова. І не диво: вони цінували перемогу сили і хитрого обману, вони тим і жили «від перемоги до перемоги».

Ми намагаємось їх перекопати, що в країні злочинства і споживацтва ніколи достатку не буде. Ми доводимо, що національне багатство зростає в умовах довіри і дбання про загальне добро і лад в суспільстві. Ми нагадуємо, що «розруха починається в голові», а злагода приходить у спільній молитві і правді. Але ж майже 100 років усі наші намагання нагадати комуністам елементарні істини закінчувалися тим, що вони кидали нас в концлагері, де забороняли писати і говорити.

Вони й сьогодні у Верховній Раді України під об'єктивами телекамер поводяться як змовники і вороги щодо своїх колег української орієнтації.

Наївно було думати, що Єфремов чи Мартинюк після колапсу їхньої партії в 1991 році зрозуміли, що впали в яму, яку копали іншим. Що замість ненависті у них засвітиться любов, замість ворогування з людьми інших поглядів з'явиться розуміння і толерантність. Церква їм стала потрібною лише як знаряддя агітації, а не як місце молитви і покаяння. Вони все життя змушували інших слухатися і мовчати, то як же вони вестимуть розумний діалог з людиною інших поглядів...

Справа в тому, що у них нема поняття про істину і закон, натомість є поняття про правдоподібну брехню і хитрість обминути закон.

Захищену законом рідну мову продають, і далі думають, щоб ще продати задля передвиборної вигоди.

Уявімо собі, вони усе тут написане читають. Вони сприймуть це не як думки для роздумів, а лише як щось неприйнятне і вороже їм.

Мова є цінністю для того, хто творить, опановує світ культури і знань.

Адже ворогування комуністів з усім світом було не через те, що хтось у них щось забрав. Ворогування було через неприйняття ними людської, понадкласової моралі і законів, рівних для всіх.

Наприклад, вони підписували прийняту ООН Декларацію прав людини і вдавали, що згодні з нею, але не збиралися виконувати її вимоги. Вони заздужували нацистські концтабори, а водночас розширювали в десятки разів систему ГУЛАГу.

Вони боролися проти колоніалізму в Африці, а самі творили найбільш терористичну колоніальну систему і називали її Союзом.

Їхніми приятелями були ті, що їх хвалили і прикидалися сліпими і глухими, а ворогами були ті, що говорили правду в голос. І всі вони, що нині у нас при владі, вийшли з тієї своєкорисливої школи викривлених понять.

За їх спиною тихенько шепчуться про роздрібнення і приниження України Путін з Гундяєвим. Вони так азартно розігрують українську карту, що навіть не помічають, як тим часом розсипається карточна будова Російської Федерації, підкріплена газом і нафтою.

Особливість посткомуністичних лідерів у їх «невменючості». Їм нічого втрачати, бо в них нема навіть імені.

Але нам, українцям, є що втрачати. Ми вперше зібралися в одній державі. Ми, народ працюючий і щойно звільнений, якимось порозуміємось і в господарстві і в культурі. Але, звичайно, кожна нормальна держава має очиститись від одверто ворожої агентури. Наступ на українську мову не припинявся після проголошення незалежності. Український ринок був заповнений російськими книжками і газетами. Українських газет так і не допустили в східні регіони... Кіоски заповнено російськомовною макулатурою. Багато українських газет зникли з продажу, як «нерентабельні».

Але з'явилася в Україні свобода політичної боротьби з політичним шахрайством. Зрештою, можливість опору і самозахисту. Це велика сила, якби була громадська консолідація і певний рівень національної самосвідомості. Вона сама не підіймається — її треба підняти у всіх середовищах. Українство в Україні має бути активним і гідним свого історичного призначення.

Захист рідної мови — це той випадок, коли кожен громадянин, кожна сім'я може дати позитивний або негативний приклад.

Дехто каже, що у нас слабкі сили. Насправді, у нас слабо задіяні сили, а це породжує пасивність і байдужість — найважчу хворобу суспільства.

«Кожен думай, що на тобі мільйонів стан стоїть», — нагадував Франко своїм оспалим сучасникам.

Люди думають, що їм бракує сили. Насправді їм бракує любові і віри.

• З ІНШИХ ВИДАНЬ «ЧАС І ПОДІЇ» (ЧИКАГО, США)

МИ ЙШЛИ З ПОСВЯТОЮ!

Нам пощастило, шановні, жити в такий час, коли події часто і закручуються з буревійною швидкістю, й, відповідно, несуть масу вражень; насичують вже звиклий до такого всеядного «переварювання» мозок новими і новими змінами буття. Та й саме воно перетворилося, завдяки технологіям у суцільний вуаеризм і ексгібіціонізм. Деколи, правда, задоволенням є випадання у часі, коли ніби потрапляєш у рукав великої ріки, де течія - сильна, проте невидима, закручена, не відчувається на поверхні. Передусім, це стосується моментів - діалогів з людьми, які народилися на початку минулого століття. Щастя, коли свідомі архітектори подій зафіксували кроки створення нації, аргументи повороту подій, правдиві матеріали, яким уже немає ціни! А прийде реальний час затребуваності - вони встануть у повноті доказів!

Дивлюся на таких людей з цікавістю і острахом: які запитання поставити, щоби людина розкрилася у повноті емоцій і з достовірністю: як вони могли пройти через такі ПОРОГИ?!

Добрі люди познайомили з паном В'ячеславом Партикевичем, вояком 1-ї Дивізії «Галичина», учасником боїв під Бродами на Львівщині у 1944 році.

Я розмовляю зі справжнім членом військового формування, про яке колись у школі навіть реферат писала, самі знаєте, з яким ухилом... І Та політика, Та ідеологія залишила слід недовір'я, остраху, навіть огиди до українців, які пішли на службу до ворога! Що керувало тими молодими хлопцями, як батьки могли допустити таке, чим жили вони після війни? Характер запитань, не буду приховувати, був дуже обережний: не хотілося вразити літню людину, проте цікавість вела у закутки чужої душі. Хотілося власне відчувати пережиті емоції, зрозуміти душевні рухи, що привели до певного вибору, - ось тло моїх запитань у бесіді з паном Партикевичем у його затишній квартирі на парафії св. Андрія у Bloomingdale.

Перш за все, мушу сказати, що вразила акуратність зовнішнього вигляду чоловіка і його помешкання. На 86-му році життя обличчя не має жодної зморшки, доброзичлива посмішка надає співрозмовникові сміливості, а бесіди - розкутості. Елегантний пан сам створив затишок, у якому комфортно й гостям, які, мабуть, не часто тепер бувають у нього, бо й діти пороз'їздилися, й дружина - далеко. Слава Богу, що фотографії розповідають ще більш правдиво, ніж може часом це зробити людина! А їх є немало. Найперше - родичі.

Батько, Петро Партикевич, служив у царській армії. Сімнадцятого року воював під Ригою проти німців. А уже пізніше перейшов до української армії і був сотником армії Української Народної Республіки під командою генерала Удовиченка. Це була 3-я Залізні Стрілецька Дивізія, котра уславилася в боях Першої Світової війни проти більшовиків і царської армії генерала Денікіна (...*годі чекати доброї долі*

на чужому полі (підпис на фото батька з фронту)). Дід по мамі був білорусом. Народилася мама Ольга в Польщі, в містечку Каліш. А воно, за поділом Польщі між Росією і Німеччиною, належало до Росії.

Отже, Ви мали всі підстави рости у сім'ї, котра прагнула волі, жити у своїй державі. Не випадково став і Ваш життєвий вибір. Хотілося би поговорити про Вашу участь у Дивізії, у боях під Бродами. Як сталося, що Ви вступили до Дивізії, яку сформували німці? Скільки Ви воювали? Скільки часу взяв вишкіл? Адже ми в Україні дуже мало знали про цей період і про дивізію. Знали, що була СС «Галичина», «Нахтігал», там, де був Шухевич, і «Роланд». То було два курені, два батальйони, самі українці. Для нас, теперішнього покоління, СС означало - карателі.

Інші народи теж мали дивізії СС. Вони не могли увійти в склад вермахту, німецької армії, а СС приймав, то були дивізії з Латвії, Литви, інших держав. Есесів було 12-15 дивізій, то - все. Ми були в складі 14-и дивізій СС. Були і з Фінляндії, з Хорватії.

Яку функцію виконували СС? Чи не для боротьби з партизанами вони використовувалися?

Ні, вони воювали на фронті, не були поліцейськими військами.

Але ж ми знаємо з багатьох джерел, що есесівці грабували мирних мешканців, палили, вбивали...

Таке робили і вермахтівці. Ні, ми воювали, як і вони.

Чому ж тоді автор Євстахій Загачевський у своїй книзі «Белярія Ріміні Англія» пише, що, коли вони перебували вже у таборах Італії, відчували до себе тиск неприязні, жили з тавром злочинців!

Вони були краще вишколені, краще озброєні, як вермахт. Німці теж мали чисто свої СС. Коли нас привезли вже до Англії, то мешканці говорили з якимось острахом і захватом: «СС приїхали!» Містечко Ордбрейк було маленьким, люди нас боялися. Бо то ж - німецькі війська, місцеві не знали, хто ми є на-

Галина УГРИНА, Чикаго.
Спеціально для «Час і Події»

справді. А коли ми вже побули там, то дівчата почали приходити до табору, стало зовсім інакше!

Все, що я раніше читала про есесівців, породжувало страх перед ними, викликало ненависть до їхніх діянь.

Я цього не знаю. До таємної поліції - то інша справа. Хоча навіть українська громада називала нас колаборантами (тими, що співпрацюють з ворогом). Ми себе не мали за таких, ми йшли, щоби здобути вишкіл, отримати зброю на випадок подальших подій. Бо був можливий удар Америки і Англії на Советський Союз. Пропаганда була така, що Україна повинна мати свої збройні сили. До дивізії пішла вся молодь.

Повернімося до мого запитання про крутий поворот у житті сімнадцятирічного хлопця. Як усе починалося? Як поставилися батьки до того, що ви пішли до лав СС?

Я - учень Української Торговельної школи. Друга світова війна в повному розпалі. Фронт вже біля Харкова. Населення мого міста Перемишль голодує. Тривала велика агітація записуватись до щойно створеної Української, точніше, Галицької дивізії «Галичина». Навчання у школі припинилося. Ми - молоді хлопці - раді, що є нагода допомогти Україні: зі шкільної лавки вже записались у дивізію, і навіть наш професор книговедення - теж, цілком добровільно.

Записався і я зі своїм приятелем - Богданом. Перейшов лікарські оглядини, і нам сказали - чекати на виклик. Знала про це тільки моя єдина сестричка Надія. Переживав я. Ночами не міг спати. Тримав свій секрет від батька і матері. Прийшов виклик (у вересні) - з'явиться на площі школи через 3 дні. Тато, коли почув, що я за три дні виїжджаю, почав бити кулаком по столі: «Як

ти смів мовчати, як ти смів без мого дозволу записуватись до війська - помагати ворогові України?!» Мама плакала, я мовчав, але і тишився, що скоро буду вояком.

Кажу татові, це ж Українська Дивізія, до котрої записувались в Галичині 80 тисяч хлопців, але німці прийняли тільки 20 тисяч. Виходжу з хати, мама обіймає, цілує, а батько, також в слюзах, каже: я тебе не висилаю і не прощаю. Іду я згори вул. Татарської (у Перемишлі) зі своєю сестрою на площу, що перед школою, а там - біля тисячі таких самих, як я. Наказ якогось старшини - формуватися - і ми маршируємо містом на залізничній двірці (вокзал). Багато дівчат, декотрі в українських вишиваних блюзочках, співають: «Хто нас поцілує в уста малинові, карі оченята, чорненькі брови?!...». По півсотні хлопців - у вагон товарний. Прощай, мій улюблений княжий город Перемишль!!! Вечері приїхали до львівського табору біля міста Дембїца в Польщі. Щойно тут я почав серйозно думати: чи добре я зробив, чи ні? Чи повернусь коли-небудь додому...

По кількох днях переїжджаємо до великого табору Нагаймер, де бачу вже дивізійників у німецьких уніформах на вишколі. Почали і нас вчити марширувати, старшини - німці кричать, що недобре маршируємо. Я німецьку мову вчив в школі, то дещо розумів. Не раз і не два, схопивши голову в руки, думав і шкодував свого батька. Бо він не схвалював того зовсім, він бачив, що німці роблять в Україні ще за часів Скоропадського; будучи в Українській народній Армії, він їх роззброював у Києві у 1918 році. Колись батько говорив: «Гутен морген, гутен таг, шляк вас трафить - с'як, чи так!» Для нього німці - вороги, для нас вони теж були ворогами. Коли ми були в армії, знали, що то є український ворог, але ми проникли туди, кажучи: «Хоч з чортом, аби лиш проти комунізму, проти тюрми народів, проти Сталіна! І це є одна сила (німці), яка може розбити комунізм. Бо й інші держави мали комуністів. Франція була дуже комуністична. Ми німців трактували так... здалека.

Як відбувався вишкіл, з якими труднощами довелось зіштовхуватися, за скільки часу Вас відправлено на фронт?

По двох тижнях 60 вояків, і мене з ними, висилають в м. Штутгарт, (Німеччина). Це - великий військовий полігон, зовсім порожній, тільки нас 60 призначено до (Нахріхтен) зв'язку. Вчилися ми, як будувати телефонічну лінію, обслуговувати телефон, телефонічну Централь, передавати накази старшин німецькою мовою. Вночі американські і англійські літаки бомбардували місто, і ми мусили їздити рятувати людей. По сімох місяцях ми закінчили вишкіл і вернулись до Нагаймеру, з якого у червні 1944 р. виїхали на фронт. Дивізія наша мала 5 полків, а це 29-й, 30,

31 - піхотні, артилерійський полк і запасний полк. Поїзд переїжджає Польщу, минає моє місто Перемишль; я у поспіху пишу кілька речень, адресую і кидую на рейки, бо бачу там кількох робітників (цього листа мої батьки отримали).

Зупинилися ми біля станції Ожидів і цілу ніч виладовувалися. Моя штабова сотня 31-го полку марширує до села Тур'є, де в лісі розкладає шатра. Наступного дня кладемо лінію до батальйонів і штабу дивізії. По кількох днях переходимо недалеко від села Ясенів, знову край лісу. З Централі прийшов наказ - провести телефонічний дріт до 2-го батальйону (батальйон - приблизно 15 сотень). Зголошуюся я провчити лінію і біжу за телефонічним дротом, котрий лежить на землі. Маючи телефонічний апарат, влучуюсь до своєї Централі, а тут - Володя, мій приятель, що обслуговував Централь, каже, що большевицькі літаки обкидали 31 полк бомбами. Качор, Вітовський вбиті, Кігічак поранений (друзі). Скоро вертаюся. Пробігаю яких 3 кілометри і бачу шатра на деревах, бачу трупи своїх друзів по шолі, бачу нашого коня, що тягнув залізний возик з дротами, телефонічними апаратами, вбитим. Дим навкруги. Ох, Боже, що за трагедія! Перезживаю, а слюзи самі котяться. Поручик Євген Герасимчук (колишній підстаршина польської армії) старається нас утихомирити: «Ви - не діти, будьте вояками!» А мені всього 17 років і 6 місяців. Чую, хтось кричить: «Славку, тут прийшов твій батько!!!» Обнялись, поцілувались, п'ятдесятитрирічний батько прийшов пішки з Перемишля до свого єдиного сина, трохи його підвіз український зв'язковий на мотоциклі. А я перед тим писав додому, що служу у 31-му полку, штабова сотня, то він уже мав навіть мою військову фотографію.

Батько натякав і радив з ним втікати. Приніс мені круглий плячок, який моя мама пекла для мене. Тут почав падати дощ. Лежимо на землі, накрившись плахтою. Я батькові сказав, що і не думаю втікати, бо зловлять большевики - розстріляють, піймають німці - також розстріляють як дезертира. Тато радив переодягнутися в селі і виглядати цивільним. Я не міг лишити тут своїх друзів. Тато наполягав, кажучи, що чвертьмільйонна советська армія суне на захід. Обіцяю йому постаратися бути у Перемишлі. Попрощалися... І знову з'явилися слюзи; батько видав мені стареньким, але і вдавжним.

Почалася гарматна канонада советської наступаючої армії. Повідомили, що ми є у оточенні, у котлі! Не тільки наша 11-тисячна дивізія, але 25-тисячна німецька армія. Радили нам просуватися на південний напрям, через села Княж і Почапи. Почався прорив наших і німецьких частин. Збір нашої дивізії був на Карпатській Україні - село Середнє, що біля Мукачєвого. Всього 3 тисячі прорвалися з оточення,

постійно у наступках большевиків. Відпочивали ми цілий тиждень і чекали на своїх друзів з дивізії. Було нас 11 тисяч під Бродами, а вернулись 3 тисячі, де решта?

І де решта, невже загинули?

А це - питання, відповіді на яке ніколи знати не будемо. Так говорилося, що загинуло від 4 до 5 тисяч; під Бродами не дали цілу дивізію одразу в наступ, а по полках, там, де треба було заткати діру. Першим пішов 30-й полк, а 29-й - на наступний день, 31-й - того ж дня, так що, скажімо, це є 4 тисячі, 3 тисячі вернулись, то є 7 тисяч, а де ще 4 з половиною? Тисячу, казали, большевики забрали в полон. Це я знаю, бо у Львові, Тернополі, Івано-Франківську були дивізійники, які вернулись з большевицького полону. За час Незалежності почали звозити останки до кладовища під Золочєвом, Львівської області і тепер тут налічується понад 500 могил вояків, на деяких і імен, на жаль, не залишилося...

Дивізійники були взяті в полон, чи самі здавались?

Були й такі, що самі здавались. Большевики вже були повсюди: в кущах, бо там ліс починався, а ми - на галявині, як на долоні, і мали одну четверту кілометра пройти. Вони нас били, а ми мусили йти, бо було сказано, що мусимо прорватися! Кілька сотень пішли в УПА, а решта - пішли додому. Звіт головної управи дивізії «Галичина» подає, що приблизно 3-5 тисяч полягло на бродівських полях, стараючись прорватися з оточення. 3 тисячі такі вирвалися звідти, близько тисячі советські війська захопили у полон (це, здебільшого, поранені вояки), а решта - розбіглися по хатах. Напевно, декому пощастило дістатися і до рідної хати. З Карпатської України вернули нас назад, в Нагаймер (Німеччина). Поприїжджали вояки з вишколів у Австрії, Німеччині, Чехії, Польщі, і нас знову назбиралось 11 тисяч. Дали мені ранг десятника, і я вчив свою групу телефонічному ремеслу. Наш полк стояв на Словаччині (Жіліна), опісля - Югославія і Австрія біля міста Гран, де наша дивізія продовжувала боротьбу з одвічним ворогом - Москвою. У місяці травні прийшла капітуляція Німеччини, а з тим - і кінець Другої світової війни. Наша дивізія здала свою зброю англійським військам. Цілу дивізію англійці перевезли великими машинами - по сотні вояків в одній машині, стоячи. Переїжджаючи італійськими містами і селами, потерпали, бо італійські діти обкидали нас камінням, думаючи, що це німецькі військовики. Привезли нас до табору в Белярії. Почався майже 3-річний полон у сонячній Італії, а згодом - Англії. Але це вже друга частина життя дивізійників - мирна.

Отже, Ви хотіли отримати тільки військову науку від німців, тільки зброю... А якби німці перемогли у війні, що би було тоді?

Було би ще гірше, я ТЕПЕР так думаю, але тоді дивізія була потрібна, тоді ще була вірогідність, що німці виграють. У 44-му році, як ми воювали під Бродами, то вже був кінець. Подивіться, коли ми були в оточенні, - українська дивізія і 5 німецьких дивізій, котрі мали по 5 тисяч, це є 25 тисяч осіб, і нас 11 тисяч, всього 36 тисяч в отому котлі діаметром 40 км, а совецька армія сунула, маючи чверть мільйона армії і сотки-сотки танків! Німці мали танки, а не мали пального. Наша дивізія не мала жодного танка, артилерію і всю решту тягнули коні. Оточили у тому мішку нас, все перемололи...

Пане В'ячеславе, припустимо, що на батьків докір щодо Вашого вступу у СС, могли відповісти, що і він був у свій час у царській армії, а потім застосував воєнну науку в УНА, тому і Ви робите так само.

Була там різниця: батько був мобілізований, мусив іти, не прийшов би - поліція би за ним прийшла і забрала. Я - добровільно зголосився. Ніхто мене за вухо не тягнув, сам підписався, ані мамі, ані татові не говорив, аж за якийсь час.

Ви пишете, що він любить Вас дуже, але не пробачив цього і не прощається навіть, коли Ви пішли до дивізії. Коли ви зустрілися, виходячи з-під Бродів, вдалося відновити добрі стосунки?

Він був проти дивізії. Візьміть наш провід. Ви чули про Бандеру і чули про Мельника. Бандера був проти дивізії, йому імпонувала УПА, а Мельник був за тим. Так я в пресі читав. Але молодь не мала, що робити тоді. Німці забірали молодь на роботу до Німеччини, Франції, не тільки хлопців, а й дівчат. Наприклад, прийшов лист до сільради, що село мало дати 25 мужчин і 25 жінок. Голова села мусив визначити, хто має виїхати на роботу до Німеччини.

А ви не хотіли у свої 17,5 років стати бандерівцем?

Моя сестра була в УПА, вона уже мала зв'язки, коли я ще був удома. Я ж хотів регулярної армії. УПА - це була збиранина. Навіть тут, у Чикаго, були такі, що згадували, як вони і кури крали, і телятко забрали, бо мусили їсти, жити якось. Сиділи по лісах, по хатах, не було збройної сили. Не було наступу, як ото ми йшли в наступ, були кулемети, гранатомети. У класі було нас 50, одні пішли до поліції, інші - до УПА, ми - до дивізії. Мені щось не хотілося в ліси йти.

Як були озброєні Ви особисто?

Мав рушницю і набої тут (показує на пояс) і гранати. Дуже була добра зброя, німецька. Але автомата не було. Були такі, що стріляли з кулеметів, автоматів.

На Вас була величезна вага, у такому випадку: рушниця, набої, гранати і катушка мідного телефонного дроту! Кожного разу Ви мали величезний ризик, бігаючи, перевіряючи зв'язок!

Ні, ми не тягли дріт самі, були коні, візок. З Централлю дивізії ми мали телефонічний зв'язок. Уже тоді була метушня, ніхто не знав, що робиться. Німці воювати уже також не хотіли. Англійські і американські літаки бомбардували Німеччину страшенно! Там самі грузи були. Коли німець не знав, де його діти були, батьки, йому відпадало бажання воювати... Війна повинна була скінчитися в 44-му році. Совецькі війська, коли минули Броди, затрималися аж на Віслі, і там вже німецькі війська трохи могли стримати їх. Жуков командував. На нашому відтинку фронту був Конєв і Рибалко, що танками керував, а другий - Рокосовський. Всі три - маршали.

Кажете, що війна мала би закінчитися в 44-му, а чому, на ваш погляд, не закінчилася?

Бо німці - дурні були, треба було скоріше здатися, зберегли би свою країну, свої життя! Навіть, коли ми проходили Австрію, австрійки кричали нам, питаючи, чому ми ще воюємо!

Якими мовами Ви розмовляли тоді?

У війську розмовляв німецькою, бо вчив ще у школі. І пам'ятаю досі:

- А юнге піонір, унзере фани іс рот.. (годі українською записати те, що декламував пан Партикевич!) Сміємося!

- Гете знаю напам'ять трохи, але повинен сказати, що німецька давалася мені дуже важко, італійська мова є легшою! Схожа за м'якістю до української: кванто коста!

- А російську, о! Я був громадянин Совецького Союзу! Я був піонером, носив галстук червоний. Не тільки я, ціла кляса! Я тоді вже батькові писав, що ношу червоний галстук, але я знав, що наш прапор є синьо-жовтий, від маленького. У церкві бачив ті кольори, нас ввели до театру, ми мали синьо-жовтий прапор вдома, то ми знали, за що наш батько сидить, мучиться. Так що з мене би вже не зробив комуніста, хоча я й був совецьким громадянином аж 18 місяців! Совецькі війська увійшли в Перемишль у 39-му році, 17 вересня. Одрозу на ринку з'явилася совецька пропаганда: фільми про Щорса або про Фінляндію, як вони там боролися. Нам, дітям, то подобалося, бо ввечері, безкоштовно, ми любили ті фільми дивитися з вересня 39-го і аж до червня 41-го, коли німці напали на Совецький Союз. І Польща пропала за чотири дні, бо німці йшли зі заходу, з півночі і з полудня, бо Чехія була вже забрана. З трьох сторін... Ми німців бачили вже через два дні...

Коли Ви вперше відчували страх перед німцями? Бо з Вашої автобіографії відчула, що, записуючись до дивізії, Ви страху не мали.

Ні, я не відчував. Навіть коли виладновувалися (розвантажувалися) в Ожидові, це є станція перед Бродами, понад шістьдесят, мабуть, тих вагонів,

може більше - самої дивізії, то хлопці співали пісні й жартували!

Але ж коли ви пішли в бії, мабуть, було не до пісень!

Ні, Совецький Союз ще не почав бою. Ми мали бути другою лінією. Але німота відступила, і ми стали на передовій. Відступили, бо одна дивізія не могла воювати з цілим Совецьким Союзом, це - нереально! Тепер, я так думаю... в дійсності дивізії не треба було, бо забагато згнуло! Але, час воєнний, давали їсти. Хоча ми уже воювали в Україні, чому ми воювали проти Словенії? Проти Броз Тіто? Чого нам треба було воювати в Словаччині? Або чого - в Австрії, аж до капітуляції? Ті хлопці, що загинули в Австрії, то пропали ні за цапову душу! Десь біля п'яти сотень! Але дивізія була вірна аж до капітуляції, до отруєння Гітлера. Хоча це був майже відпочинок, бо могли кинути на фронт у Німеччину.

З якою метою, з якою думкою Ви йшли записуватися в дивізію?

Я йшов з ідеєю, що мушу допомогти Україні. І кожний з нас так думав, бо ми - молоді хлопці, мусимо перейти вишкіл, здобути військовий досвід, щоби не дати повторитися тому, що було у Першій світовій війні. Ми мусимо бути самостійними, бути готовими, щоби здобути державність. Отака була у нас надія. Ми німців не любили, як і совецькі війська. Та й німці мали нас за нижчих від себе. За другий сорт. Наприклад, стоїть ціла сотня, сотенний дає наказ на німецькій мові. 90% дивізійників німецької мови не знали. Хіба ті, що вчили в школі, бо були і колишні студенти університетів. Вони навертали нас декілька разів, бачачи, що вояки не розуміють ані слова. У німців була дисципліна, у нас - також, але - до міри! Ми не старалися конкурувати з німцями, так як я, наприклад, не мав жодного зв'язку з німцями. У нашій сотні було німців мало. Вони, здебільшого, були старшинами: генерал Фрайтаг, старшинами всіх полків були німці, а от уже в батальйонах старшинами були українці, командирами сотень; не було ні одного українця, що командував би полком. А полк мав близько 3-х тисяч.

Може, то з причини недостатньої підготовки українських кадрів? Чи від недовір'я до українців? Адже Ви були колаборантами, вони це не могли не розуміти!

І перше, і ні один українець не знав німецької мови, як слід, і довір'я не було. Бо з них ніхто не знав, що в мене в серці є! Але я мусив десь брати воєнну науку, бо Совецький Союз був нашим першим ворогом, я знав це від усіх і вся! Я знав історію свого батька, знав, що більшовики роблять на Україні з 39-го року. Всі в'язниці були переповненими, забрали, найперше, інтелігенцію, священників. Та й ми самі бачили, що всюди - російська мова; навезли вчителів, я ходив до школи імені Сталіна, до десятилеткі, російська мова

була як предмет. Польська мова була як предмет тільки за Польщі. Я ходив до першої гімназійної класи, коли війна почалася. Так що польську мову я добре знаю.

Ваш вибір упав на Торговельну школу, чому?

Бо за німецької окупації не було гімназії, створили Торговельну школу. Інакшої школи не було. Тільки вселюдні (початкові) класи, але середньої спеціальної, щоб навчитися якогось ремесла, - не було. Школа була великою, бо і з сіл ходили діти. По 4-5 кілометрів денно ходили до школи!

Часто Ви пишете у автобіографії, що не було що їсти. Як люди могли жити без їжі?

Ви знаєте, за німецької окупації ми одержували порції такі - пайки. Можна було піти до крамниці, дати ті талони чи купони і отримати хліб, чи щось інше. Але те, що отримували, можна було з'їсти за день, за два. А решта - був ринок. Можна було купити за гроші. Тато вже був вдома. Мама шила людям речі за продукти. За совєцьких часів був голод. Село добре жило. Місто - ні! Мінjali своє добро на селах на харчі. Ми не мали родичів на селі, лише в Каліші: мама мала трьох сестер, я мав вуйка, моєї цюці чоловіка, Григорія льщенка. Пізніше він був священником у Чикаго.

Ви отримували від них допомогу?

Ні, пошта погано тоді працювала, та й моя цюця працювала для війська: шила речі, як і дві інші мої цюці. То вона більше харчів отримувала.

(Пан Партикевич показує альбом з фотографіями родини. Дружина була рідкісною красунею у молодих роках, троє синів - також вродливі діти, потім юнаки, дали - дорослі чоловіки. Їхня окрема фотографія в овалній рамці стоїть на тумбочці на гуцульській серветці. Вусаті усміхнені молоді люди - гордість тата!)

Бачите, які українці?! Але тепер... щось мене Бозя покарав: Андрій чудово українською мовою володіє! І пише, і говорить. А мої Михайло і Гриць ходили до школи в м. Палатайн, а тепер лише: «ДОБРАНІЧ і ДЯКУЮ, ПРОШУ», а речення скласти не можуть. Одружилися з американками і просто-таки відійшли від українського життя: «We are Americans, we are not the forighnests!» Я кажу, щоби пішли до православної церкви, де хрестилися, брали шлюб. Вони починають щось нарікати... Гриць з жінкою-американкою мають лише котів і акваріуми з рибками навколо по стінах. Середульший син - Михайло - має дочку, яка поїхала в університет, а синок його тепер пішов до highschool, назвали Тайне! (обурено) - «То я маю кликати його

Тайне?!» - кажу синові. «Та Ви кличете його - Тарас, тату!» Обидві невістки (норвежка і шведка за походженням) перетягнули моїх хлопців на американський лад. До церкви вони не мають часу йти, бо працюють шість днів на тиждень. Михайло має дуже добру роботу. Він закінчив університет і працює в Шамбурзі для японської фірми «Сапон». Має свій офіс. А Гриць ходив півроку до коледжу і лишив, каже, що то не для нього. Живе в Раунд-лейк, працює у фірмі, де виливають метал. Він народжений у 1965, а ми приїхали до Америки в 1954, оженився я в 1953. Якби я мав гроші, я би не залишився в Америці, мені тут взагалі не сподобалося! Я би вернувся назад.

Як сталося, що приїхали Ви, власне, до Америки?

Моя сестра Надя вже тут була з чоловіком Стефаном Голяшом. Він був громадським діячем. Надя працювала у шпиталі і написала, щоби я приїхав. А якщо не сподобається, можна вернутися. Ми плили пароплавом 7 днів з Англії до Нью-Йорка. В Англії жили у передмісті. Як полонений, я працював у цукроварні. Там є інакше життя. Поліція є шанована, вона пістолети не носить, а гумові палки. Там попросту діти біжать до поліціянта, немає такого скорого темпу, як тут. Бо американці думають тільки про гроші і то - все! Приїхали сюди, немає роботи, я жив у сестри. Вона вже мала хату тоді. Першу роботу знайшов через агенцію у компанії, де виробляли карпети. Пізніше я теж купив хату. Коли мої хлопці були вдома ще, то кожний мав свою спальню у двоповерховій хаті.

Добре, що Ви написали автобіографію!

Та я там не вложив трохи свого серця...

Ви дали факти, а у розмові зі мною виказали свої переживання, емоції! Для мене це ще важливіше, бо історичні факти можна і в документах вишукати, навіть в Інтернеті, а те, чим жила конкретна людина у грізний час, як робила вибір, що ставила пріоритетом - не знайдеш!

Так, були хвилини, коли запитував себе: а що дали? Там, під Білим Камнем, не раз були думки, що, як тривога, то і до Бога! В руках одна рушниця, на ній багнет, а перед тобою - большевики! Але тоді людина не думає багато! Були хлопці, що тряслися! А інші їм - (пан Партикевич замахується!) - в морду! Приводили до пам'яті від істерики. І якось старалися зберегти життя...

Як швидко рішення приймалися тоді? Скільки чистого часу Ви були під Бродами?

Швидко, бо думати не було коли. Трупами ями були завалені і сидіти в тих ямах, разом з трупами, теж нелегко. Дороги були загороджені машинами, і були машини з червоним хрестом, де возять поранених. Звідти хлопці кричать: «Та хлопці, рятуйте, води, води!» Як я можу щось зробити, коли я сам не знаю, що зі мною буде, що мене те саме може чекати через хвилину або дві! У мішку були, може, п'ять днів. Але це не було так, що вийшов з мішка - і вже на волі! Вийшов з того оточення, де була стрілянина з усіх боків, але совєцькі війська були скрізь! Треба було ховатися, йти не головними дорогами, а другорядними.

А тут з кимось спілкуєтесь з УПА? Чи є у вас протиріччя у поглядах? У своїх поїздках в Україну у 92-му, чи 95-му роках, цікавилися долею тих дивізійників, що залишилися? Чи є тут, у Чикаго, дивізійники, з ким Ви підтримуєте стосунки? Чи існує протистояння між есесівцями, котрі були під Бродами і котрі - ні?

Суперечок немає. Бо навіть дивізія допомагала УПА: під Бродами давала зброю.

Ті, що були в полоні, в Казахстані, залишилися живі. У тій поїздці, коли я був під Бродами, зробив знімку: видно село Ясенів. Туди поприїздили дивізійники зі Львова, Тернополя автобусами. Вони мали шапки з тризубами, були організовані. Це були братства Львівське, Тернопільське, Івано-франківське і Волинське. Так, є тут такі. Найбільше я спілкуюся з таким чоловіком, що живе в Палатайні, пан Чорний, що і народився під Бродами. Тому жартує, коли його питають, чи був він під Бродами, відповідає: «Так, двадцять років!» Але він не воював під Бродами. Між нами немає жодних протистоянь зараз.

Дістає фотографії батька з шухлядки, мами. Фото - надзвичайної якості! - відображають гарних молодих людей, а також - знак-нашивку, на якій вишито: «1 УД» (Українська дивізія), посередині - золотий лев, під його лапами - грозна червоної калини. Такий знак носять на уніформі, на лівому боці, на серці. Тільки ті, хто був під Бродами. Цей знак дала військова управа уже тут, в Америці.

Масте документи про участь у боях під Бродами, які б засвідчували це?

Так, дивізійники є дуже добре організовані. Було щось 80, котрі належали до Братства дивізійників. Ми самі організували це. Кожне місто мало: і Нью-Йорк, і Рочестер, і Клівленд і т. д., свою підгрупу. Тримали зв'язки, робили різні свята: панахиду за Симона Петлюру, Крути, Базар, свято Державності. Ми завжди виступали у формі.

Хто з найвищих чинів СС був тут, у Чикаго?

Ми тут не мали старшини. Вони померли вже. Були старшини з УНР, тут є навіть знимки... Найвищим за рангом був Палієнко і Дмитро Паліїв. Але вони згинули. Чи навіть Гончаренко. Згинули під Бродами... Залишилися ті, що у польській армії були якимись старшинами і були за армію УНР.

Куди ж поділася вся українська старшина?

Коли ми там воювали, нам було приблизно по 20 років, а старшині близько 40. То вони, як не загинули, то уже померли, хто - в Англії, хто - в Італії, наприклад, генерал Крат чи полковник Долинський. Одні поїхали навіть в Австралію; у Канаді є дивізійники. Пороз'їжджалися по всьому світі. Совецька власть нікого не взяла з них. Я такого не чув.

Чи вважалось особливою честю бути під Бродами?

Ну, це для того, хто був там і вийшов звідти живим. Воював в Україні, був у дивізії від самого початку. Перша дивізія - це був попросту авангард, вибрані хлопці, це була братія! Ми жилися, від одного до шести тиж-

нів ми були в одному таборі, де перебувало близько 20 тисяч війська. А ті, що вже прийшли в 45-му році у дивізію, то лише за тим, щоб схоронитися: дадуть ліжко і дадуть їсти. Я так, бодай, думаю. Ми були інакші. Ви маєте розуміти, що ми йшли з посвятою! Ми не будували нової Німеччини. Хотіли бути корисними своїй державі! В особливий спосіб зорганізованими, вишколеними. І молоді хлопці мусили десь і подітися також, бо, якби ми не пішли в дивізію, мусили би поїхати на роботу в Німеччину. Ну і як би повернула історія, теж важливо, 43-й рік не був вирішальним, 44-й - так, ми вже знали, що то є кінець.

Святу Вам правду кажу, не ставлю себе героєм, не «якою...» То були - МИ!

*Коли ви вмирали, вам дзвони не грали,
Ніхто не заплакав за вами.*

*Лиш в чистому полі ревіли гармати,
І зорі вмивались сльозами.*

*Коли хоронили вас в темну могилу,
Від болю земля заніміла.*

*Під хмарами круки стадами літали,
І бурю битва гриміла.*

*На ваших могилах хрести почорніли,
Берези схилились додолу.
Сплять хлопці-соколи, сини України,
Що впали за волю, за долю.*

Мої увялення й побоювання, що наші земляки, тільки на покоління-два старші, ніж ми, могли ганебно зраджувати землю свою і народ свій, розлетілися після довгих неодноразових зустрічей з учасником подій того кривавого часу; змінилося колишнє ставлення до цілого розділу історії України. Ми не можемо судити (ще раз переконуємося!) з позицій сучасності про вчинки людей з вирванним з контексту змістом задуманого, омріяного, вирішеного нашими попередниками. Історія твориться повсякчас. Створімо й зараз її з любов'ю й посвятою, як робили наші батьки і діди! А для цього треба не тільки слухати, а й чути співрозмовника, земляка, брата, зрети в аргументах, міцніти у рішеннях, гартуватися для подальшого захисту національних інтересів, а не розпорошувати сили у розбраті і створенні купи немічних організацій, які займаються словоблуддям, замилюванням істинних проблем України. Тому треба глибоко вивчати історію нашої країни з документів, фактів, котрі ще, як бачите, поки що доступні навіть з вуст очевидців, їхніх родинних архівів. І пам'ятати, що історія Галичини - це не вся історія України, а отже, заглядаймо у джерела трьох інших сегментів карти нашої держави.

**Фото автора матеріалу та Ю. Гладюка.
Стилістику респондента по можливості збережено.**

Світовий Конгрес Українців

Ukrainian World Congress

ПРИВІТАННЯ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ З НАГОДИ 21-ОЇ РІЧНИЦІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Світовий Конгрес Українців (СКУ) щиро вітає все світове українство з 21-ою річницею прийняття історичного Акту незалежності України, який законодавчо закріпив вікові прагнення українського народу жити в самостійній суверенній державі.

Здобуття незалежності стало торжеством над багатовіковим поневоленням, безпощадним нищенням усяких проявів українського національного духу, геноцидом та голодоморами, якими наші вороги намагалися асимілювати та утримувати Україну в довічному рабстві.

Одним із напрямків діяльності СКУ від його створення 45 років тому до 1991 року було представити світу

правдиву інформацію про антиукраїнські дії радянської імперії та про статус поневоленої України, а також робити все, щоб вона відновила свою державність. А з проголошенням Акту незалежності СКУ розгорнув активну діяльність, спрямовану на утвердження незалежної Української держави.

СКУ закликає всіх українців зберігати неоціненний дар незалежності, любити і шанувати українську мову й культуру та ще більше віддано і наполегливо працювати для національного відродження і розбудови Української держави, зокрема через намагання різних сил повернути її до колоніального минулого.

СКУ є міжнародною координаційною надбудовою українських громад у діаспорі, що представляє інтереси понад 20 мільйонів українців. СКУ об'єднує в своєму складі українські організації із 32 країн та підтримує зв'язки з українцями ще 15 країн. Заснований у 1967 р. як неприбуткова організація, у 2003 р. СКУ був визнаний як неурядова організація зі спеціальним консультативним статусом Економічною та соціальною радою Організації Об'єднаних Націй.

СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ
145 Evans Ave., Suite 207 Toronto,
ON M8Z 5X8 Canada

Tel. (416) 323-3020 Fax (416) 323-3250 e-mail: congress@look.ca website: www.ukrainianworldcongress.org

• ПЕРОМ ПУБЛІЦИСТА

ДОРОГІ ВИБОРЦІ!

Візьміть врешті-решт власну голову в руки. Подумайте, за кого ви віддаєте свій голос. За Петра Симоненка і його кремлівських холуїв?! Вони сьогодні разом з регіоналами (капіталісти з комуністами, як Ленін з американським другом - капіталістом Арманом Хаммером) забрали у нас мову! Тепер хочуть комуністи - п'ята колона Кремля - приборати нашу символіку, мотивуючи тим, що її придумали „націоналісти”. До відома малоосвіченого чи зомбованого комуністичними фальшивими ідеями демагога Петра Симоненка: наш національний герб – Тризуб – це герб Київського князя Володимира (X-XI століття) і „націоналісти” й демократи тут ні до чого. Цей князьський тризуб і портрет князя можна побачити і в Римі, в соборі Петра, перший камінь якого було закладено ще 1506 року. Тобто за 300 з лишнім років до того, як уклали „братній союз” два світових тиранів - наступники Торквемади - Гітлер і Сталін.

Той союз двох соціалістів - Гітлера і Сталіна - називався „Пактом Молотова-Рибентропа”, за планом якого мали знищити цивілізований світ і „непродуктивні народи”. Обоє цих божевільних диктаторів, як і їхні тоталітарні режими, демократичний світ давно засудив на прокляття. Але на одного з цих людських виродків - Сталіна - ще досі моляться червоний вождь комуністів Петро Симоненко, розмахуючи кривавим червоним прапором (без крові комуністи не можуть і сповідують дику маячню божевільного), а сам, судячи з його декларації, поданої до ЦВК, живе, як капіталіст-мільйонер.

Сьогодні він разом з капіталістами-олігархами і „донецькіми парнями”, що розмовляють на „фені”, забрали у нас мову. Завтра вони у нас заберуть землю і не стане нації, бо без мови, як і без рідної землі, нема народу. А нема народу - нема держави, є тільки територія і населення на ній без права голосу. Завтра ми знову ризикуємо стати бидлом! Бидлом без паспортів і пенсій, як було це до „Хрущовської відлиги”.

Я, простий сільський хлопець, який ріс без батька, а моя мати - колгоспниця без права на паспорт, як і я, і на пенсію, а, отже, і без права на життя. Я пам'ятаю, як вона ходила зі мною малим у контору колгоспу, як її принижували й казали:

„Ти, Оксано, заробила на трудовні не літр, а півлітра олії за трудовий рік (тобто, за три пори року, окрім зими) і давали їй півлітра тієї гіркої з її слізьми олії, яка перетворювалася ледь не в літр, поповнюючи пляшку матеріною слюзою.

Я пам'ятаю, щоб вижити, мої сусіди шили чоботи, інші - гнали горілку, треті - заливали миски з холодцем, щоб продати на базарі й заробити копійку на хліб, вирощуючи той хліб і збираючи його в „закрома Родіни”. Хто попадався на базарі з пошитими чобітьми, чи з хустинками, які привозили наші діти - моряки з далекого плавання і віддавали своїм батькам на продаж, того чекала радянська тюрма. Хто гнав самогон чи на весілля, чи на іменини, чи також на продаж - однаково засуджувалися і продукт розливали на порозі (у кращому випадку) або разом із власником бутля відвозили на підводі до сільради і там його, самогон, конфіскували на користь радянської влади.

Працюючи довгі роки в журналі „Перець”, я рятував своїх земляків від ганьби і в'язниці, телефонуючи у райвідділи міліції, народні суди, благаючи відпустити моїх земляків - колгоспників, у яких немає нічого на прожиття, а інших, якщо судити, то хоча б умовно, бо вони перші пішли в колгосп, у них маленькі діти і золоті характеристики „будівників комунізму”.

Ми, старше покоління, яке тільки пам'ятає страшну війну, яку затіяли два соціалісти - диктатори Сталін і Гітлер, мріючи розділити увесь світ між собою (дайш міровую революцію). Потім щось там вони не поділили між собою: чи то Польщу, чи то Литву з Фінляндією і зчепилися один в одного смертною хваткою. Але внаслідок цієї всесвітньої бійні полягло на полях бою і на своїх землях під обома окупантами понад 7 мільйонів ні в чому не винних українців, через територію яких пройшли як одні, так і інші двічі за ту довгу криваву війну. А частина недобитих і недостріляних українців Сталіном і його більшовицькою клікою розсипалися по світах, щоб не поповнювати надалі трупами величезний концтабір, обтягнутий колючим дротом від сходу до заходу, від півночі до півдня, який називався „совєтської родіной”, а в цивілізованому світі „залізною завісою” чи „тюрмою народів”, які перебували в „імперії зла”.

Чи забулися спогади наших батьків, матерів, яким пощастило вижити в роки голодомору (ще мінімум 7 мільйонів чи більше українців засипано в „братні могили” без хреста і попа), у роки так званої українізації, коли вистріляли за українську мову і той страх увійшов в наші гени, що ми й досі боїмося і соромимося розмовляти українською, незважаючи на її слов'янність, милозвучність і мелодійність. Чи забувся нами 37-й рік, коли мої школярі - ровесники навчалися у класах, не маючи і не знаючи своїх батьків, яких було розстріляно як „ворогів народу”, а потім реабілітовано як безневинних.

Це було вчора. Так станеться і завтра, якщо ви, дорогі мої українці, віддасте свій голос за послідовників Леніна-Сталіна. Сьогодні у вас відібрано мову (ви ще цього не усвідомили), завтра відберуть симоненки і вашу землю (поцікавтесь, скільки земельки у Києві і під Києвом нахалап цей борець «за кращу долю трудящих», любіючи у Верховній Раді «Нашу рябу»). Скільки і в яких місцях набудував маєтків, як і інші комуністи типу Олександра Ткаченка.

Завтра вони можуть ліквідувати Герб і Гімн і прапор нашої держави, мотивуючи тим, що українці зустрічали під чим прапором і гербом війська Адольфа Гітлера. При цьому не пояснюють: зустрічали тому, що вірили, що німці будуть менш жорстокі до

українців, аніж більшовики. Проллють менше безневинної крові. Потім пішли в ліси і в гори, бо зрозуміло, що всі соціалістично-тоталітарники однакові: інтелігенцію вистріляти, селян і робітників посадити на автомашины, дати плуга і хай орють рідну землю для нових хазяїв. Так буде і завтра. Саме завтра, якщо ми знову підемо натоптаную дорогою під червоні, криваві прапори і чужі символи з чужими нам зірками. А потім платитимемо гіркими слізьми за своєю свободою і своєю незалежністю, віддавши в руки цим безпардонним демагогам, політичним крутям і повіям свої голоси, вимінявши їх на червону петлю на свою шию, як це було не раз у нашому житті.

Вони вам обіцяють знову побудувати комунізм, вернути землю, заводи і фабрики. Вони вже вертали. Кінчалось це півлітровою пляшкою олії і материнськими слізьми. Вони вам сьогодні обіцяють знову побудувати комунізм, який в природі не можливий. Бо тоді всі люди мають стати однаковими болванчиками, хунвейбінами. Чому ж вони тоді не побудували, коли вже комунізм той мали для себе? Цього не вдалося зробити навіть мільярднему Китаю, котрого нам приводять як приклад, плутаючи, що в Китаї не комунізм, а соціалізм з елементами приватної власності.

Сьогодні ми сидимо в тюрмах під Стрижавкою, що під Вінницею, чи під Прилуками, що під Черніговом. Звичайно, це погано. Але завтра стане ще гірше, як тільки ми виледемо в черговий раз у «братню сім'ю» „братніх” народів, і тоді вже сидіти не в Стрижавці і не в Прилуках (вони будуть переповнені), а в Сибірі „неісходимої” і в столиці Радянської України - Колимі. В Сибірі валитимете сосни, збиратимете замість білочок кедрові горішки, а на Колимі митимемо для „великої родіни” золотий пісок, поповнюючи скарбницю тієї «Родіни» на гонку озброєнь. На гонку озброєнь, щоб було з чим посилати наших дітей у гарячі точки планети (Чечню, Кавказ, Афганістан та інші Таджикистані), захищати інтереси „великої родіни”, яка за це нашим батькам присилатиме безкоштовно цинкові гроби, аби ми не витрачали копійок на дерев'яні.

Ви хочете голосувати за комуністів. Голосуйте і розпишіть на клаптику паперу від бюлетеня, що українця ніяка історія не вчить і не навчить. Що українець приречений бути рабом, оскільки він так і не навчився створити свою(!) державу, а якщо створив, то не годен її відстояти і тому він, на відміну від чеха, поляка, угорця і навіть від вічно бідного румуна, батрак у своїй державі. Він і сьогодні просить чи не в усіх сусідів чужого паспорта й візи, щоб утекти світ за очі, бо не вмів господарювати у своїй хаті, у своєму домі, на своїй землі, а впустив туди чужого дядька і найнявся до нього наймитом.

Голосуйте за комуністів. Завтра матимете в десять раз більше землі і чистого повітря уздовж Єнісея і річки Лени, уздовж Далекосхідного узбережжя біля Камчатки, звідки добре видно навіть багату Японію, без чорноземів і без корисних копалин. Голосуйте за комуністів! Щоб завтра знову стати безправним колгоспником, без паспорта і без пенсії, а в руках тримати: в одній серп, а в другій - молоток. Голосуйте за комуністів. Вони вам влаштують ще той комунізм, якого в книжках і Карл Маркс не описував!

Олег ЧОРНОГУЗ, М. Київ.

Сергій КОВАЛЬ

ПОЗИЧЕНА «САМОБУТНІСТЬ», або «Точки над ё»

Після вивіщення Московського улусу над навколишнім людом за підтримки Золотої Орди, русини і вся Європа почали називати заліщуків московитами, а їхнє державне утворення - Московією.

І тільки Петро I «перетягнув» наймення колишньої метрополії на всю свою державу. З приводу чого він сам, його наступники мали тривалі дипломатичні тертя, бо європейці визнавали Руссю, Рутенію, Расинією землю, що її нині іменуємо Україною. Тож на сьогоднішній позичені не лише назва держави — «Росія», а й самоназва її поселців — «руські-є». (Від двох наших слів «руські» та «є»). До речі, тамтешній відповідник нашому «є» — «є-с-ть» — теж запозичений у нас («є з тобою»). Нехай не вводить нікого в оману заміна «з» на «с», чергування, взаємозаміна цих приєменників притаманна нашій мові до сьогодні. Однак, це ми вже практично перейшли до наступного розділу розвідки.

МОВА. Навіть не вельми прискіпливий аналіз сьогочасної сусідської мови підштовхує неупередженого дослідника до однозначного висновку. Найвіддаленіший від епіцентру слов'янства, наймолодший у слов'янській сім'ї «руський язик» має у своєму складі небагато власних питомих слів і понять. У його основі три нерівновеликих блоки запозичень із мов тих народів, під чиїм державним чи духовним пануванням перебували заліщуків протягом свого існування: український (русинський), татарський, західноєвропейський (англо-франко-німецький і т.ін.). Облаштувались ті блоки на захутірмихайлівських просторах у різні епохи.

Перший — за часів Київської імперії, що була державним утворенням нашого народу, і аж ніяк не вигаданою московською пропагандою «спільною колискою». Це якби нині розпатякувати про Російську федерацію, як «спільну колыску» насильно примоцтованих до неї народів: татар, башкирів, калмиків, якутів, бурятів, тувинців, інгушів, чеченців... Особливо «по-братськи» Москва «приколысує» чеченців (ракетами, бомбами, «зачистками»), бо не бажать, бачиш, «спільно колисатися»...

Другий - за ті 300 років, допоки Москва була улусом Золотої Орди. Золотоординський хан, видавши ярлик на збирання данини з навколишнього люду зверхнику загумінкового Московського князівства, що слухняно лягло під війське Батієве. чому й не було поруйноване, спалене, фактично сприяв економічному, згодом політичному, військовому піднесенню Москви. (Бо добряча пайка зібраної данини прилипла до рук князевих, боярських). Тож Сарай (столиця Золотої Орди) - правдешня колиска Москві. І байки про «татаро-монгольське іго» - піарівські технології, як тепер модно казати. Левова частка московської знаті - татарського походження.

Третій — від 18 століття, коли до Москві почали наїжджати німецькі, голландські, французькі, англійські вчені, інженери, купці, ремісники, військові. Названий останнім блоком у більшому чи меншому обсязі присутній практично в усіх євразійських мовах. Хіба, за винятком чеської, де батьки нації, після отримання незалежності, провели тотальне виполювання чужоземних слів. Тому зупиняється на цьому блокові немає потреби.

Татарський (точніше татаро-фіно-угорський) блок у мові московитів доста потужний (арба, арбуз, алтин, деньгі, таможня, ямщик і так далі-є...). Його, особливо не рекламуючи, сусідські вчені не заперечують.

А ось із першим, базовим для діючої російської мови, блоком запозичень - українським (расинським) буде шелесту. Аякже, більшість тамтешніх, схиблених на шовінізмі «патріотів» та й тутешній перекотипільців твердять, що «українській язик - это іспорченний колонізамамі язик русский...», а автор доводить тезу протилежну: російська мова — зіпсована пародистами-позичальниками, згодом суттєво зтатарчена мова українська (!).

Отож перейдемо до доказової частини твердження. На однакових у написанні словах (земля, вода, небо, поле, село і т.ін.) зупиняється не будемо, аби не повторити ситуацію з «московським православ'ям». Християнство в Київській Русі запровадив Володимир Великий, коли на місці Москви (Мокви, від нашого слова «моква» - багночка, твань, болото) ще жабі кумкали, а тамтешні поселці, нащадки андрофагів не знали землеробства, жили з полювання, збирання диких ягід, їстивного коріння, черви. Ту Мокву заснував набагато пізніше наш київський князь Юрій Довгорукий (не «Дліннорукий», «долго» в тамтешній мові - поняття для характеристики часу, а не простору, в якому й жомуть діяти руки). Однак ці незаперечні факти не заважають Москві претендувати на роль «матірної церкви» стосовно Києва, Україну проголошувати «канонічною територією московського патріарха». Ментальність така кочівницька: «Твайю-май! Майю - не твайю!». Але відхилеюмося від теми. Розглянемо масові запозичення (частогусто не зовсім доладні) та сконструйовані на базі нашої мови «руські-є» слова, які, проте, легко розкладаються на прозору українські складові. Робилася та операція за ненадто складною схемою, шляхом доточення до наших самодостатніх слів наших же слів «я», «є», «ні», «ле», «лі» (діалектне лемківське «є», «так»), «ще», «що», «це», «ці», «ця», «де», «бо», «то»... «Добра-я», «зла-я», «велика-я», «мала-я», «стара-я», «молода-я», «давня-я», «мудра-я», «дурна-я», «дурни-є», «і-голка», «і-гра», «однак-є», «буду-ще-є», «на-сто-я-ще-є», «прошло-є», «по-бо-є-є», «полотенце», «є-що», «є-то», «є-ті», «по-ні-маєш», «і так далі - є»...

Часто-густо до словотворів додавалося по кілька взаємозаперечувальних слів («є», «ні», «ле», «ні»), вочевидь, на відверті збитки, підсилення пародійності звучання та полегшення розуміння вторинності «новомови» для дослідників майбутнього, задурених тріскотнею про «велич-і-є і могу-ще-с-тво язика». «Удар-є-ні-є», «наступ-ле-ні-є», «ро-зум-є-ні-є», «глум-ле-ні-є», «назва-ні-є», «напад-є-ні-є» (напад є, немає, все таки є)... Отаке «велич-і-є», «по-ні-маєш» (після «ні» «маєш»). Мій приятель останнє слово розшифрує, як «поні-маєш» і запевняє, що «поні» (карликової конячки) немає, чим викликає у любителів сусідської мови «бело-є кал-є-ні-є» («кал» є, «калу» немає, таки є).

Значний блок українських слів, створених з використанням і нині активно діючих у нашій мові займенників «це», «ця», «ці», позичивши, сусіди знову-таки недоладно поперекручували заміною в згаданих займенниках голосних на «о», «а», «ы» та втуленням у слова зайвих ускладнюючих вимову приголосних «л», «д», тощо. «Сонце»-«со-л-нце», «сер-це» - «сер-д-це» (більшість сусідів при вимові ті «л», «д» опускають). «Я-й-Це» - «я-й-Цо», «кіль-Це» - «коль-Цо» (від слова «коло»), «молоди-Ці» - «молоди-Цы», «молод-Ці» - «молод-Цы», «сестри-Ці» - «сестри-Цы», «от-Ці» - «от-Цы», «стани-Ця» - «стани-Ца», «околи-Ця» - «околи-Ца», «пти-Ця» - «пти-Ца», «ножи-Ці» - «нож-ні-Цы», «столи-Ця» - «столи-Ца», «стори-Ця» - «стори-Ца», «пятни-Ця» - «пятни-Ца» і т.д. ... «Гоп-ца, дри-ца. дри-ца-ца...» «Цо», «цы», «ца» - немає в тамтешній мові таких займенників. Є запозичення ще більш недоладні.

Сім днів («тиждень» по-нашому) у сусідській мові іменуються «не-деля». Недоречна калька з нашої логічної «неділя» («не діло» - вихідний день себто). Але сім днів неробства поспіль, а затиш знову «не-деля» — чи не забагато? Коли ж у вас «деля», сусіди?

Бездумно запозичена і назва плодів кушів «черна-я, красна-я, бела-я смородина». Насправді смородиню від нашого слова «сморід» (запах) є лише чорна. Червоні ж та білі порічки (росли в дикому виді «по річці») смороду не мають.

Гадаємо, щойно наведених доказів досить, аби зрозуміти, що мова, рекламова на московською пропагандою, як «великій і могутій російській язик», насправді є блідюю та недоладною калькою одразу з кількох мов, найперше з нашої української (русинської, расинської).

«Переклад» одного слова, згаданого у щойно наведеному абзаці, можливо, є найяскравішою ілюстрацією вторинності, недолугості, неоконичності сусідської «язика». Дивуюся, як я не віднайшов його («переклад», точніше, словотвір) на момент написання попередніх видань брошури.

Авжеж. Наш чіткий самодостатній 5-літєрний (!) «доказ», і дотулена, доклеена до нього доліпка із 9 літер (!!) «...ательство», для отримання розлізлого, громіздкого, недоладного, неоконичного «доказательства»...

Як тут про «могу-ще-с-тво і веліч-і-є» (в сенсі довгості) язика тамтешнім урапатріотам не заволати?

Власне, від того, хто поміняв сакральний термін для означення засобу спілкування, притаманного лише людині, на «язик», що є і у представників тваринного світу (ссавців, плазунів, навіть у комах деяких), чого окрім волянв очікувати?..

Читач, у якого виникне бажання пошукати вникнути у розглянуту проблему, може звернутися до розвідки «Чия мова вторинна і пародійна?» С. Коваль, Чернівці, 2001, 2002, 2004, 2006, 2007).

ТЕРМІНИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЧАСУ. Наша «хвилина» (від «хвили» морської, що поза волею людською наочується і так само зникає) — колись найменший проміжок часу в практичному житті людини - у залішуків іменується «мінута» (від нашого слова «минає»). По-тамтешньому мала б називатися «проходка» (та, що «проходить»).

Наступна одиниця виміру часу «час» теж позичена у нас (лише наш всеохопний термін вжитий для означення 60-хвилинного відрізка його). По-їхньому мало б звучати «время».

Запозичений (знову-таки у нас) і термін «день» («де» дається тобі від Бога - «ня»). По-зальські мало би бути «где-нь».

«Неделя» - недоречна (чи відповідна заповітним мріям?), пародійна позичка з нашої мови («не діло» — вихідний день), про яку ми вже згадували. Потрібно було за випробовуваною схемою («і» змінивши на «є») перекласти наш «тиждень» — «те-ж-где-нь».

Назву місяців московити (начебто запозичили антилатиністи, антикатолики) запозичили з латини, як і всі етнічні угруповання, що стали на шлях цивілізованого розвитку пізно.

У світлі викладеного оголошення радіо «Эхо Яузы-реки» «Севодня 13 января, понедельник. Московское время 12 часов, 25 минут» на власне москвинській фонетичній базі мало б звучати приблизно так: «Севодня 13 сечня» (від «сечет» снігом) чи «13 шипня» («шипит» морозом), «повоскресник» (після «воскресенья»). «Московско-є время 12 временей (времен?), 25 проходок».

ФОЛЬКЛОР у сусідні теж позичений. Зрозуміло, не весь. «Озорні-є частушки», де оспівується інцест «ліричного героя» з матю, дочкою, татом, дідом, бабусяю, збоченські злягання з мертвою «мілою», кобилою, козою, кицькою і т.ін. - московський витвір. Як і «Запретні-є сказкі», де змальовуються ті ж відхилення, але в прозовій формі.

А ось найпопулярніші дитячі казки («Колобок», «Курочка Ряба», «Ріпка»...), які нібито є спільними і у нас, і у них, трішки поміжкуювали, безпоміжно ідентифікуеш. Вирахуеш народ, котрий створив колись ці маленькі шедеври, відповідно й народ, котрий їх запозичив, навіть не адаптувавши до своєї мови. «Коло-бок» — хлібчик, у якого бік має форму кола, кругленький. Якби казка народилася на Яузі-ріці, така випічка іменувалася б «Круго-бок». Те ж саме із курочкою, тамтешньою вимовою мала б називатися вона «курочкой Пюстрой, Пеструшкой»...

У невеликому фонді російських народних пісень чимало найвідоміших поцуплено із нашої багатшої пісенної скарбниці (600-800 тисяч лише записаних фольклористами та збирачами-аматорами). Пісні нібито й перекладались, але неправо, сліди нашої мови не стерті. Тому й зоріють там до нас «стьожкі-дорожкі», «юшка-юшечка». «Тропінкі», «уха-ушіца» мали би бути... Бувало, що «позичалася» тільки мелодія. Дем'ян Бедний на нашу «Ой, що то за шум учинився» вклепав советську агітку «Как меня родная мать провожала». Вже й не пригадую червоних «авторів» пісні про «сотні юних бойцов», що гуляли «по широкій українській степі». Музика «позичена» зі стрілецької пісні «Раз прощася стрілець».

Та що там поети, композитори, казкарі! Вождь большевицької Росії Ульянов-Бланк-Ленін, окрім «позичок» на вічне віддання збіжжя, худоби, олії, вугілля, металу, «позичив» у нас назви для своїх партійних збіговиськ. «Чре-звичайний с'езд». По-дурному, карикатурно звучало б «не-обикновенний», чи «чрез-обикновенний с'езд».

Узагалі, в генній пам'яті кривича, поза його волею, десь на самісному денці свідомості жевріють спогади про непорівняльну вищість, сакральність нашої

расинської мови стосовно свого «великого язика». Тому-то й у нього - вождь «великій», революція «велика-я», і війна «велика-я»... І у апостолів не «ужін», а «вечеря»... В раю Москвина ростуть не «кусти», а «кущі». (Зміна наголосу расинських виоків слова не приховала). І поважні літні люди (старішини) - «стар-цы», від нашого «стар-ці». Чергова позичка ляпа, бо в нашій мові то синонім слова «жебраки».

ЕТНІЧНА НАЛЕЖНІСТЬ. Уже кілька століть, то трохи затухаючи, то розгораючись сильніше, звучать із Москви закликати-заклинання до «всеслов'янської єдності», «слов'янського братерства», «слов'янських союзів» і т.ін. Зрозуміло, під керівним берлом москвинів яко найчисельнішого «слов'янського етносу»... А чи є «заклинатели» самі слов'янами? Об'єктивні незаангажовані дослідження істориків, антропологів, генетиків (у т.ч. і тамтешніх) дають негативну відповідь на це питання. Слов'янський

елемент (русини, білорусини, поляки) у зальському фіно-угро-татаро-монгольському конгломераті далеко не визначальний, не переважаний. Орда стояла біля коліски згаданого конгломерату.

Вельми цікавий і знаковий штришок до сусідської біографії віднаходимо у літописній повісті «Задонщина» про Мамаєве «побоїще» 1380 року. Аякже, «битва» — то недостойна пера справдешнього патріота подія. От «побоїще», в якому тільки вояків Дмитрія Донського загинуло начебто 257 тис. - справа інша... Скільки золотоординців наклало головами на Куликовому полі - не зазначається, але кмітливий читач може сам дотумкати: щонайменше, в кілька разів більше, інакше як би московський князь переможцем виявився... «Перемога» доста дивна, бо після неї Москва ще 100 років платила данину Золотій Орді.

А 1382 року, всього через два роки по Куликовій «зв'язі», при наближенні до Москви війська Тохтамиша, що замінив у Золотій Орді Мамаю, «гроза татар» Д.Донської, «втративши бадьорість духу» (М.Карамзін), полишивши свою столицю та її мешканців напризволяще, «втік у Кострому» («Большая Энциклопедия» Южакова, СПб, 1902).

Як не пошанувати такого «героя», орден 3-х ступенів на його честь не заснувати? Що й збирався зробити Й.Сталін під час II Світової війни. Але відраля, надто драстичною була б така відзнака для сотень тисяч татар, башкирів у червоній армії.

Однак, у черезі московських слизьких перемог, їхніх натхненників Мамаєва «побоїще», Дмитрій Донської були не першими і не останніми.

Понад століття до Мамаєвого було ще Льодове «побоїще», в якому «переміг» 9-літній (!) Александр Невський, до того ще й знаходився за кілька тисяч кілометрів від місця битви (!) в заложниках у Батієвому стані.

На початку XIX сторіччя М.Кутузов «переміг» французів у Бородинській битві, після чого мусів здати Москву на милість «переможених». Здавати столиці переможеному противнику - то така військова хитрість геніальних стратегів...

І на честь цих діячів ордени в Есесесерії були засновані.

Ет, московською брехнею нас не подивуєш, а де заансований «знаковий штришок»? - спитаєте. Прошу, панове. На одній зі сторінок «Задонщини» землі, підлеглі Д.Донському, іменуються «Зальською ордою»... Так про них мешканці кримського міста Кафи відгукувалися. Мали кебету кафанчани.

Красномовний приклад ординської ментальності москвинів наводить у спогадах «Моя Голгофа» чернівчанин, воїн УПА Кость Король, учасник Норильського повстання політ'язнів 1953 року. Після придушення повстання енкаведисти пили, гуляли, танцювали на дерев'яному помості, збитому на тілах ще живих провідників повстання... Саме так балювали на тілах русинських князів, бояр татаро-монголи після поразки нашого війська на Калці в 1223 році.

А вже через 17 років залішукські полки в складі Батієвої орди плондрували, нищили «матір міст руських», коліску слов'янства Київ, інші расинські твердині.

Отож бо. Можна бризкати слиною про «слов'янськість» свою, але ординські гени в тобі і 7 віків не заглядять, не вивітрять. І ти з дикунською насолодою витанцюєш на тілах беззбройних слов'ян-русинів чи отруєш, убиваєш дітей, жінок, співгромадян безневинних у Карпатах, Вільносі, Тбілісі, Москві, Беслані...

Чому дивуєшся тоді, що справдешні слов'яни (окрім очолені слухняними режимами русинів, білорусинів поки-що), звідавши твоїх «братерських обіймів», без вагань долучаються до натівської, європейської, переважно романо-германської спільноти?

ГЕРБ Російської імперії, нині федерації, з якої суб'єктам (національним республікам, автономним областям, округам) виходити не вільно, їх ладні винищити усіх, аніж дозволити відокремитись - двоголовий орел, позичений у імперії Візантійської. Факт позички московськими патріотами не заперечується. Навпаки, чужим гербом ще й пишаються, намагаючись вивести з нього тяглість православної традиції. Напевно, розбалакували б і про «спільну константинопольську коліску», якби в XIX столітті московські спроби захопити Стамбул не зазнали краху.

ПРАПОР. Біло-синьо-червоний триколір Ерефії позичений у Нідерландів, лишень порядок кольорів перетасований. Ніхто на берегах Яузі-ріки й спроби не робить пояснити введення трикольора якимись національними чи релігійними традиціями. Бо немає тих кольорів у традиціях російських.

ТИТУЛ ВОЛОДАРЯ ТА НАЙМЕННЯ ЙОГО ВОТЧИННИ. «Царь-государь», «государь-император». На витоках терміна «цар», у родовому відмінку «ца-ра» (цей від Бога Ра) акцентувати увагу читача тут не будемо, щоби не спричинити передчасних дискусій навколо практичного ще зовсім не реконструйованого пласту прадавньої вітчизняної історії, коли народ наш іменувався Расинами.

Зупинимось на понятті «государь», пізніше у звертаннях до менш шанованих осіб скороченому до «сударь». Не потрібно бути визначним фахівцем з порівняльного мовознавства, аби зрозуміти, що московське «государь» є дещо деформованим нашим словом «господар», а їхнє «государство» так само трохи підіпсоване наше «господарство».

(Продовження у наступному номері).

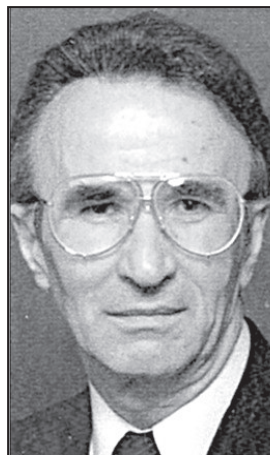
• **БОЛИТЬ**

УКРАЇНСЬКА МОВА ДЛЯ УКРАЇНИ

Прийняття закону Колесніченка-Ківалова не могло не викликати обурення в будь-якої людини, яка ще відчуває себе українцем. Верховна Рада України не мала права на прийняття подібного закону, оскільки подібні закони потребують досягнення згоди усього суспільства, чого якраз не було. Партія регіонів та їх блазні, так звана, Ко-

муністична партія України, котрі з шкіри пнуться аби русифікувати Україну, не отримали довіру більшості громадян України. Програми інших партій, які представлені у ВР, не містили подібних положень, а точніше, містили абсолютно протилежні твердження. Зрозуміло, що нинішня окупаційна адміністрація, котра слугує московським шовіністам не може робити інакше. В цих умовах для захисту держави і своїх конституційних прав та свобод українці повинні домогатися зміни влади. Влада сподівається на апатію громадян, а тому всі, як один,

КОЛОНКА БОГДАНА СЕРЕДЮКА З ДЕТРОЙТА (США)

повинні виявити активність та громадянську зрілість. Якщо нинішня влада спробує зберегти себе антиконституційними методами - вона одержить гідну відсіч. Досить їх боятися, бо вони бояться народу. Більше всього вони бояться, що люди об'єднаються і вони будуть відповідати за свої злочини. Нинішній владі доведеться постати перед українцями і відповісти за топтання національної гідності українців. Нехай забудуть про лагідність зібрань на Майдані у 2004 році! Народ завжди перемагає!

Я РОЗМОВЛЯЮ УКРАЇНСЬКОЮ!

svoboda-co.net.ua

• **РЕКЛАМА**

ШВИДКО
ЗРУЧНО
ПРЯМО В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію МІСТ з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

- ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
В Україну: 30-40 днів
В Москву: 30-40 днів
В Ст. Петербург: 35-45 днів
Решта регіонів на www.meest.us
- ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
- ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
- УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
- ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

1-800-288-9949 www.meest.us

ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
В Україну: 3-5 робочих днів
В Москву: 5-7 робочих днів

Marketing and design by iimaginstudio.com

Редагує - колегія. Адреса редакції: Релігійний бюлетень журналу "Бористен"
"Наша Церква - Київський Патріархат", вул. Телевізійна, 3, 49010 м. Дніпропетровськ, Україна. Тел. 050-340-28-27. E-mail: lfidelsukhonis@gmail.com
Представництва редакції:

У США Mr. V. Babanskyj,
74 Oakridge Lane
Watchung, N.J.
07069, USA.

У Україні: Юрій Завгородній
вул. Артема, 40, кв. 1,
м. Київ. 04053

Підписано до друку 31.08.2012 р. Формат 60/84/8,
друк офсетний. Умов. друк. арк. 1. Зам. № 1308.

ТОВ "Перша міська друкарня".

АДРЕСА:
вул. Степового фронту, 11а, м. Павлоград
Дніпропетровської обл.,
51400, Україна.